

film.sk

CENA 1 €

PETER SOLAN (1929 - 2013)

SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV uvádza

REŠTAUROVANÚ VERZIU FILMU

HIROŠIMA, MOJA LÁSKA

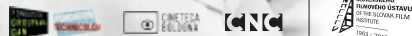
réžia
ALAIN RESNAIS
scenár a dialógy
MARGUERITE DURAS

**OD OKTÓBRA 2013
V KINE LUMIÈRE
A V INÝCH SLOVENSKÝCH
ARTKINÁCH**

distribúcia v SR
ASOCIÁCIA SLOVENSKÝCH
FILMOVÝCH KLUBOV
www.asfk.sk

PROJEKT
16
2013

film zreštaurovali

NA ÚVOD

Obálka aktuálneho čísla *Film.sk* je neštandardná, ale rozhodli sme sa, že taká musí byť. Venovali sme ju filmárovi, ktorý mal pre slovenskú kinematografiu nadštandardný význam – Petrovi Solanovi. Toto tvrdenie sa opiera predovšetkým o jeho filmy, ktoré nakrútil zhruba v rozmedzí tridsiatich rokov – začínal už v polovici päťdesiatych rokov. Tí, ktorí k nemu mali bližšie, však poznajú aj osobný príbeh Solana a často pripomínajú jeho vysoký morálny kredit. Aj to z neho robilo mimoriadnu osobnosť. Peter Solan, žiaľ, opustil v septembri tento svet.

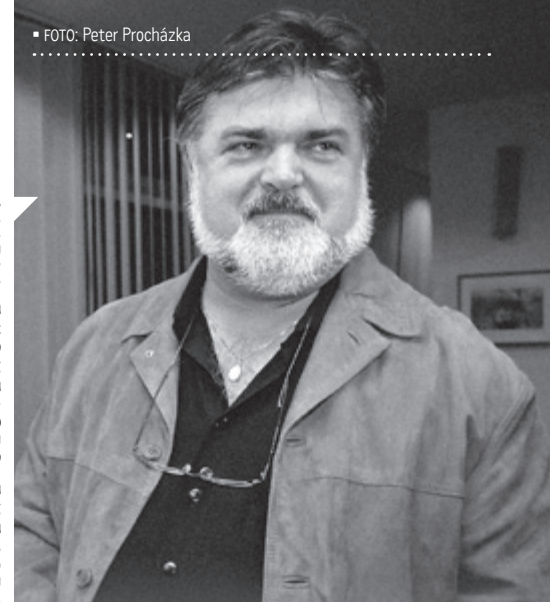
Vzhľadom na jeho úmrtie sa ťažko hovorí o inom, no hovoriť je o čom a v októbrom číisle *Film.sk* sú dôkazy. Filmová teoretička Eva Filová sa v novej knihe *Eros, sexus, gender v slovenskom filme* zaoberá témou, ktorá zatiaľ nebola v takom rozsahu odborne spracovaná. O svojej publikácii (a nielen o nej) hovorí autorka v rozhovore na stranách 24 – 27. Predstavujeme aj slovenské novinky, ktoré sa počas októbra dostanú do kinodistribúcie, a tentoraz zabrali veľa strán. Plánujú sa totiž premiéry troch celovečerných filmov (*Babie leto, Kandidát, Zamatový teroristi*) a zaujímavé je okrem iného to, že dva z nich majú blízko k trilerovému žánru.

Téma aktuálneho čísla je venovaná distribučným možnostiam krátkych filmov – aj preto, že okrem spomínanej trojice celovečerných novínok sa do kín chystajú viaceré krátke snímky, ktoré sú súčasťou projektov *Kobylky II* a *Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I*. Zažívame teda nezvyčajne výrazný prienik krátkometrážnej tvorby do kinodistribúcie.

Filmári však stále majú svoje problémy a ťažkosti. Možno sa časom mení ich povaha, ale vždy boli a budú. Aj to, čomu všetkému musel čeliť Peter Solan, pripomínajú filmoví tvorcovia a publicisti v aktuálnom čísle *Film.sk*.

► Daniel Bernát

▪ FOTO: Peter Procházka

MOJE OBLÚBENÉ SLOVENSKÉ FILMY

▲ Peter Dvorský,
operný spevák,
riaditeľ Slovenského inštitútu v Ríme

Slovenský film ostatných rokov je jedným z tých dynamicky sa rozvíjajúcich druhov umenia, ktoré v súčasnej digitálnej dobe najrýchlejšie prenikajú za hranice. Do knižnice Slovenského inštitútu v Ríme som priniesol niekoľko cenných DVD slovenských filmov a knižných publikácií z produkcie SFÚ. Obzvlášť vítaná a reprezentatívna je anglická publikácia *Best of Slovak Film 1921 – 1991*. V júni tohto roku prebehla v Palerme druhá etapa štvordňovej prehliadky filmov krajín V4, kde bol uvedený aj slovenský titul *Až do mesta Aš*. Zarezovala vo mne predovšetkým jeho téma – sociálny problém, ktorý sa spája najmä s mladou rómskou dievčinou túžiacou po uplatnení sa, a jeho nešťastné riešenie v baroch a nočných kluboch bývalého československého pohraničia. Budem sa tešiť na ďalšie nové slovenské filmy, ale i na filmy z rozsiahlych zbierok SFÚ a na možnosti ich prezentácie v Taliansku.

Film.sk

Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (14. ročník)

Vydavateľ:

Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:

Film.sk

Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32

811 09 Bratislava

TEL.: 02/57 10 15 25

FAX: 02/52 73 32 14

E-MAIL: film.sk@sfu.sk

Šéfredaktor:

Daniel Bernát

Redakcia:

Mariana Jaremková

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Alexandra Strelková

riaditeľka NKC – SFÚ

Marián Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Miroslav Ulman

odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ

Simona Nötová-Tušerová

tlačová tajomníčka SFÚ

Štefan Vraštiak

tajomník KFN SSN

Karmen Koutná

vedúca predajne Klapka.sk

Jazyková redakcia:

Jaroslav Hochel

ma.LMTD

Tlač: Dolis, spol. s r. o.

Uzávierka čísla 10/2013:

27. 9. 2013

Snímka na titulnej strane:

Peter Solan – Miro Nöta

Snímka na zadnej strane:

A pobežím až na kraj sveta (r. P. Solan)

– archív SFÚ

Film.sk vychádza

s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

- 03 **MYSLÍM SI**
- 04–06 **KALENDÁRIUM**
- 07–12 **PREMIÉRY** v kinách
- 13 **NOVINKY**: Kobylky II podľa študentov VŠMU
- 14–15 **NOVINKY**: Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I podľa Matúša Vizára, Petra Budinského, Andreja Kolenčika a Petra Begányiho
- 16–17 **NOVINKY**: Babie leto podľa Gejzu Dezorza
- 18–19 **NOVINKY**: Kandidát podľa Jonáša Karásk
- 20–21 **NOVINKY**: Zamatoví teroristi podľa Pavla Pekarčíka, Ivana Ostrochovského a Petra Kerekesa
- 22 **AKTUÁLNE**: Digitálna audiovízia
- 23 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 24–27 **ROZHOVOR**: filmová teoretička Eva Filová
- 28–29 **TÉMA**: Distribučné životy krátkych filmov
- 30–31 **ODDELENIA SPŮ**: oddelenie filmových podujatí
- 32–33 **RECENZIA**: Colette podľa Milana Cieslara
- 34–35 **RECENZIA**: Pozícia dieťaťa podľa C. P. Netzera
- 36 **OHĽASY**: 8. MFF Cinematik Piešťany
- 38 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 39 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE**: Živé striebro
- 40–41 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / DVD NOSIČE / ČO ROBIA**
- 42–45 **IN MEMORIAM**: režisér Peter Solan
- 46 **IN MEMORIAM**: herečka Viera Strnísková
- 47 **SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU**: Týždeň vo filme
- 48–50 **TIPY Mesiaca**: Kino Lumière + PROGRAM / VÝROČIA
- 51 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
a uzávierky na granty a podporné programy
- 52 **STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a KINO LUMIÈRE**

Peter Dubecký,

generálny riaditeľ Slovenského filmového ústavu

Je to smutné konštatovanie, že tvorba Petra Solana, výnimočného režiséra i človeka, ktorému patria kinematografické prvenstvá, je už uzavretá. Peter Solan je autorom prvej slovenskej filmovej satiry *Čert nespí* (v spolupráci s režisérom Františkom Žáčkom) a rovnako aj prvej detektívky *Muž, ktorý sa nevrátil*, zároveň najdiváckejšej detektívky v dejinách slovenskej kinematografie. Napriek týmto faktom jeho dielo charakterizuje ešte čosi viac. Nesie presne formulovaný etický postoj k svetu, ľuďom a udalostiam, ktoré boli a sú okolo nás. Pre niekoho je to možno všedná výpoveď, ale pre mňa je plná myšlienok a citov.

Peter Solan je držiteľom viacerých významných ocenení. Patrí mu aj historicky prvá výročná cena Asociácie slovenských filmových klubov za prínos slovenskej kinematografii a klubovému hnutiu. Klubové publikum si veľmi vážil a klubisti jeho tiež. Bol pre nich nespochybniteľnou morálnou autoritou a výnimočným tvorcom. Jeho filmy *Boxer a smrť*, *Prípady Barnabáš Kos* či „kul-tovka“ *Kým sa skončí táto noc* sa premietajú stále.

Odchodom filmového aristokrata Petra Solana sa pre mňa asi navždy uzatvára 20. storočie, ktoré mám veľmi rád. Jeho kladné i záporné príznaky vo filmoch stredo európskeho regiónu presvedčivo stvárnil alebo stvárnajú páni režiséri Andrzej Wajda, István Szabó, Jiří Krejčík a náš Peter Solan. Veľmi si vážim a ďakujem, že som mohol s nimi viesť dialóg...

PREMIÉRA: 17. 10. 2013

Čosi je vo vzduchu

(Après mai, Francúzsko, 2012) DCP 2D + blu-ray + DVD, 112 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Olivier Assayas

HRAJÚ: Clément Métayer, Lola Créton, Félix Armand, Carole Combes, India Salvor Menuez
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Sedemdesiate roky, Paríž. Vysokoškolský Gilles sa aktívne zúčastňuje na dobovom spoločensko-politickom dianí. Tak ako jeho spolužiaci aj on sa rozhoduje medzi radikálnym postojom a vlastnými ambíciami. Gilles s priateľmi romanticky putuje do Talianska a potom do Londýna a v anglickej metropole sa budú musieť definitívne rozhodnúť...

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Enderova hra

(Ender's Game, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 115 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/DOBRODRUŽNÝ/SCI-FI

RÉŽIA: Gavin Hood **HRAJÚ:** Asa Butterfield, Abigail Breslin, Harrison Ford, Hailee Steinfeld, Moises Arias, Ben Kingsley, Viola Davis
DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Rovnomerný bestseller sa stal predlohou sci-fi snímky, v ktorej sledujeme príbeh zázračného dieťaťa Endera. Spolu s podobne nadanými deťmi ho cvičia na takzvaného vojvodu. V špeciálnej akadémii sa všetci majú stať tromfami v hrôzostrašnej vojne. Krajiny sa pripravujú na inváziu mimozemských votrelcov. Nie je to prvá invázia, ale táto bude najničivejšia.

PREMIÉRA: 3. 10. 2013

Gravitácia

(Gravity, USA/Velká Británia, 2013) DCP 3D, ŠUP, 90 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, DRÁMA/SCI-FI

RÉŽIA: Alfonso Cuarón
HRAJÚ: Sandra Bullock, George Clooney, Eric Michels **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Doktorka Ryan Stone je na svojej prvej vesmírnej misii. Na palube sa stretáva s veteránom Mattom Kowalskym, pre ktorého je to, naopak, jeho posledný vesmírny let. Pri rutinnom lete však dôjde ku katastrofe.

PREMIÉRA: 10. 10. 2013

Kandidát

(Kandidát, Slovensko/Česko, 2013) DCP 2D, ŠUP, 90 min., MN 15, CYNICKÝ TRILER

RÉŽIA: Jonáš Karásek **HRAJÚ:** Marek Majeský, Michal Kubovčík, Michal Dlouhý, Pavel Nový, Roman Luknár, Monika Hilmerová
DISTRIBÚTOR: Continental Film

Priebeha kampaň pred prezidentskými voľbami. Istého muža najmú, aby zaznamenával odpočúvanie biskupa, šialeného majiteľa reklamnej agentúry a nevydržaného prezidentského kandidáta. Netuší, kto ho najal, a počiatkové nadšenie sa mení na znechutenie a zmätenosť. Politická fraška, ktorá má veľmi blízko k realite.

PREMIÉRA: 24. 10. 2013

Kapitán Phillips – Prepadnutie lode Alabama

(Captain Phillips, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 134 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY/MAĎARSKÝ DABING, AKČNÝ/ŽIVOTOPISNÝ/DRÁMA
RÉŽIA: Paul Greengrass **HRAJÚ:** Tom Hanks, Catherine Keener, Barkhad Abdi
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Film nakrútený podľa skutočných udalostí zachytáva únos americkej nákladnej lode Maersk Alabama somálskymi pirátmi. V príbehu stoja proti sebe dvaja muži – kapitán Richard Phillips a vodca somálskych pirátov Muse. Aj keď stoja na opačných póloch, v konečnom dôsledku sú obaja obeťami ekonomickej krízy krajiny postihnutej občianskou vojnou.

PREMIÉRA: 15. 10. 2013

Kobylky II

(Kobylky II, Slovensko, 2010 – 2012) DCP 2D, 83 min., MP 12, PŮVODNÉ ZNENIE + ANGLICKÉ TITULKY, PÁSMO ŠTUDENTSKÝCH FILMOV
RÉŽIA: Peter Pokorný, Mária Olhová, Katarína Hlinčíková, Michal Baláž, Andrej Gregorčok, Slavomír Zrebný **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Projekt zostavený z filmov súčasných študentov a nedávnych absolventov Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave pokračuje druhým blokom, v ktorom divácividia ďalších šesť titulov: *Tieň Pani P*, *Publina*, *WeC verejná*, *Jantárová cesta*, *Frankenhand* a *Ticho*.

PREMIÉRA: 10. 10. 2013

Hirošima, moja láska

(Hiroshima mon amour, Francúzsko/Japonsko, 1959, DCP 2D, 91 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, PROTIVJNOVÝ/LÚBOSTNÝ
RÉŽIA: Alain Resnais **HRAJÚ:** Emmanuelle Béart, Eiji Okada, Stella Dassas, Pierre Barbaud
DISTRIBÚTOR: Asociácia slovenských filmových klubov

Filmová báseň nakrútená podľa scenára spisovateľky Marguerite Duras rozpráva príbeh francúzskej herečky, ktorá prichádza do Japonska nakrúcať. Stretáva mladého Japonca, ktorý v nej vyvoláva spomienky na jej prvú lásku, poznačenú tragédiou. Film sa uvádza v reštaurovanej verzii v rámci Projektu 100 – 2013. Predfilm – *Mesiace* (r. O. Rudavský).

PREMIÉRA: 26. 9. 2013

Lásky Dona Jona

(Don Jon, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 90 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA/DRÁMA
RÉŽIA: Joseph Gordon-Levitt **HRAJÚ:** Joseph Gordon-Levitt, Scarlett Johansson, Julianne Moore, Tony Danza, Glenna Headly, Brie Larson
DISTRIBÚTOR: Itafilm

„Don Jon“ je mladý muž z New Jersey, závislý od internetového porna. Táto závislosť mu bráni v nadväzovaní vzťahov v reálnom svete. Prezývku mu dali priatelia, pretože jeho úspechy u žien sú povestné. Úspokojenie mu však prináša sledovanie virtuálneho sexu. Preto hľadá spôsob, ako dosiahnuť lepší sexuálny život. Až vzťah s dvoma rozdielnymi ženami mu odhalí tajomstvo skutočnej lásky.

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Hlas

(Ses, Turecko, 2010) DVD, ŠUP, 97 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, PSYCHOLOGICKÝ HOROR
RÉŽIA: Ümit Ünal **HRAJÚ:** Selma Ergeç, Mehmet Günsür, Isik Yenersu
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Žena sa prihovára zvláštny hlas. Je to Boží hlas? Dozvedá sa zatiaľ neodhalené fakty a súvislosti. Intenzita hlasu sa však začína zosilňovať a z Deryinho života sa stáva nočná mora. Film tematizuje aktuálne problémy súčasnej globálnej spoločnosti, ako aj disfunkčnosť rodiny a následné traumy.

PREMIÉRA: 24. 10. 2013

Machete zabíja

(Machete Kills, USA, 2013) DCP 2D, 107 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Robert Rodriguez **HRAJÚ:** Danny Trejo, Michelle Rodriguez, Mel Gibson, Damian Bichir, Amber Heard, Sofia Vergara, Zoe Saldana, Charlie Sheen, Antonio Banderas, Lady Gaga
DISTRIBÚTOR: Magic Box Slovakia

Zabíjak s nezabudnuteľnou tvárou je späť. Robert Rodriguez ho vysielal na ďalšiu nebezpečnú misiu, ktorú by nezvládol nikto iný.

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Hlboko

(Djúpid, Island, 2012) 35 mm/DCP 2D, ŠUP, 95 min., prístupnosť, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Baltasar Kormákur **HRAJÚ:** Ólafur Darrí Ólafsson, Stefán Hallur Stefánsson, Jóhann G. Jóhannsson **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Začiatkom roku 1984 sa blízko islandského pobrežia potopila rybárska loď s celou posádkou. Prežil iba jeden jej člen, zázrakom vydržal šesť hodín v Severnom ľadovom oceáne. Sám bez pomoci doplával na breh a prežil aj náročnú cestu pustými lávovými poľom. Film zachytáva nielen jeho neobyčajný zážitok, ale aj mediálnu búrku, ktorú zázračné prežitie vyvolalo.

PREMIÉRA: 3. 10. 2013

Metallica: Through the Never

(Metallica: Through the Never, USA, 2013) DCP 3D, ŠUP, 92 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HUDBOBNÝ/AKČNÝ
RÉŽIA: Nimród Antal
HRAJÚ: Dane DeHaan, James Hetfield, Lars Ulrich, Kirk Hammett, Robert Trujillo
DISTRIBÚTOR: Forum Film Slovakia

Trip musí počas koncertu legendárnej metalovej kapely splniť nebezpečnú tajnú misiu. Príbeh je prekladaný veľkolepými zábermi z jedného z najlepších koncertov kapely a diváka čaká neopakovateľný 3D zážitok plný skvelej hudby. Zážitok umocňuje snímanie obrazu 24 kamerami.

PREMIÉRA: 24. 10. 2013

Na konci sveta

(*The World's End*, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 109 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA
RÉŽIA: Edgar Wright **HRAJÚ:** Simon Pegg, Nick Frost, Martin Freeman, Rosamund Pike, Pierce Brosnan **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Krčma Na konci sveta v ospalom mestečku Newton Haven má byť cieľom veľmi odvážneho pivného maratónu päťce kamarátov. Pred dvadsiatimi rokmi sa im nepodarilo splniť si sen – zvládnuť za jednu noc dvanásť krčiem a v každej aspoň jedno pivo. Tentoraz si po niekoľkých pivách a bizarných príhodách uvedomujú, že im nepôjde len o úspešné zvládnutie ďalšieho piva, ale aj o vlastné krky.

PREMIÉRA: 24. 10. 2013

Pásmo krátkych filmov/ Slovak Shorts I

(Slovensko, 2011 – 2013) DCP 2D + blu-ray + DVD, 68 min., MP 12, 2 ANIMOVANÉ FILMY + 1 DOKUMENTÁRNY FILM + 4 HRANÝ FILM
RÉŽIA: Matúš Vizár, Andrej Kolenčík, Peter Begányi, Peter Budinský **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Nový distribučný projekt ponúkne prezentáciu slovenskej krátkometražnej a stredometražnej produkcie, filmy, ktoré vznikli buď na filmových školách, alebo v nezávislých produkciách. Prvé pásmo odprezentuje medzinárodné úspešné „kratasy“ *Pandy*, *Hviezda*, *Výstava* a *tWINS*. Viac sa dočítate na str. 14 – 15.

PREMIÉRA: 3. 10. 2013

Najvyššia ponuka

(*La migliore offerta*, Taliansko, 2013) DCP 2D, ŠUP, 124 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/ROMANTICKÝ

RÉŽIA: Giuseppe Tornatore **HRAJÚ:** Geoffrey Rush, Jim Sturgess, Sylvia Hoeks, Donald Sutherland, Liya Kebede, Philip Jackson, Dermot Crowley, Brigitte Christensen
DISTRIBÚTOR: Barracuda Movie

Virgil od detstva miloval staré veci. Teraz je majiteľom najznámejšej aukčnej siene a uznávaným odborníkom na starožitnosti. Po práci si každý deň sadne v tajnej miestnosti, v ktorej ukrýva originály portrétov žien od najznámejších umelcov. Keď ho mladá Claire požiada o znalecký posudok, začína sa tajomná hra...

PREMIÉRA: 3. 10. 2013

Oblačno, miestami fašírky 2

(*Cloudy with a Chance of Meatballs 2*, USA, 2013) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 90 min., MP, , SLOVENSKÝ DABING + MAĎARSKÝ DABING, ANIMOVANÝ/RODINNÝ

RÉŽIA: Cody Cameron, Kris Pearn
V SLOVENSKOM ZNENÍ: Luboš Kostelný a ďalší
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Katastrofická potravinová búrka ukončila prvý film a vynálezca Flint s priateľmi bol nútený opustiť mesto. Jeho idol Chester V mu však vráti jeho vedecké uznanie. Flint zistí, že jeho vynález meniaci vodu na jedlo stále funguje a produkuje neobvyklé monštrá. Flinta s priateľmi čaká veľa práce, aby dal všetko do poriadku.

PREMIÉRA: 17. 10. 2013

Plán úteku

(*Escape Plan*, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, MP 12, ČESKÉ TITULKY, ŽÁŤENSKÝ TRILER/AKČNÝ
RÉŽIA: Mikael Håfström
HRAJÚ: Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger, 50 Cent, Caitriona Balfe, Jim Caviezel, Vincent D'Onofrio, Sam Neill
DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Ray Breslin je špičkový architekt, ktorým sa špecializuje na projektovanie väzníc. Keď ho nespravodlivo obvinia, ocitne sa v jednej z budov, ktorú sám naprojektoval. Ak chce vypátrať, kto ho neprávom dostal do väzenia, musí z väzenia utiecť. A kto pozná jeho zákutia lepšie ako človek, ktorý ho sám vytvoril?

PREMIÉRA: 24. 10. 2013

Odhalený prístav

(*Vuosaari*, Fínsko, 2012) DCP 2D + DVD, ŠUP, 123 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Aku Louhimies **HRAJÚ:** Alma Pöysti, Aino Louhimies, Sean Pertwee, Deogracias Masomi, Laura Birn **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Film rozpráva niekoľko paralelných príbehov ľudí, ktorí sa počas jedného sychravého týždňa musia vyrovať s niečím nevyhnutným, čo im pomôže nájsť lásku a uznanie. Mozaika príbehov a postáv ukazuje ľudí v ich nedokonalosti, s ich slabosťami, osamelých, ale túžiacich po tom, aby ich niekto miloval.

PREMIÉRA: 17. 10. 2013

Post tenebras lux

(*Post tenebras lux*, Mexiko/Francúzsko/Nemecko/Holandsko, 2012) DCP 2D, 115 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Carlos Reygadas **HRAJÚ:** Adolfo Jiménez Castro, Nathalia Acevedo, Willebaldo Torres **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Mladá rodina odchádza z mesta, aby začala žiť nový život na vidieku. No miestni ľudia len neochotne a s nedôverou prijímajú prisťahovalcov. Vzťahy v dedine sú prepletené, ovplyvňované minulosťou a životný štýl ľudí z mesta dedičanov len provokuje. Pár prechádza v tomto prostredí vážnou skúškou. Film sa premietá v rámci Projektu 100 – 2013.

PREMIÉRA: 24. 10. 2013

Operácia Jeseň

(*Operação Outono*, Portugalsko, 2012) blu-ray + DVD, 92 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, POLITICKÝ TRILER
RÉŽIA: Bruno de Almeida
HRAJÚ: John Ventimiglia, Diogo Dória, Nuno Lopes, Carlos Santos, Marcello Urgeghe
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Film ponúka rekonštrukciu politického sprisahania z roku 1965, ktoré viedlo k vražde portugalského politika, generála a vtedajšieho prezidentského kandidáta Humberta Delgada. Za sprisahanie stála fašistická tajná polícia PIDE. Je to prvý filmový pokus pripomenúť túto tabuizovanú udalosť.

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Příběh Kmotra

(*Příběh Kmotra*, Česko, 2013) DCP 2D, 99 min., AKČNÝ
RÉŽIA: Petr Nikolaev
HRAJÚ: Filip Kaňkovský, Andrej Hryc, Ondřej Vetchý, Lukáš Vaculík, Vica Kerekes
DISTRIBÚTOR: Magic Box Slovakia

Příběh filmu sleduje vzostup a pád človeka, ktorý začínal ako kšeftár s digitálnymi hodinkami a dostal sa až na pozíciu sivej eminencie českej politiky. Dej je vystavaný ako zrážka dvoch svetov – toho, v ktorom vládne právo silnejšieho, a toho, v ktorom vládne spravodlivosť.

PREMIÉRA: 3. 10. 2013

Oranžová láska

(*OrAngelove*, Ukrajina, 2007) DVD, 84 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Alan Badojev **HRAJÚ:** Olga Makejeva, Alexej Čadov, Alexej Vertinskij, Viačeslav Burlačko, Jekaterina Kantor
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Umierajúci muž ponúka honosný byt, jedlo a všetko potrebné páru, ktorý sa miluje tak veľmi, že obaja vydržia iba v prítomnosti toho druhého až do majiteľovej smrti. Ak pár vydrží izolovaný život vo dvojici, získa byt. Hudobníčka Kaťa a fotograf Roman veria, že ich začínajúci sa vzťah skúšku vydrží, a navyše je v hre úžasný loft. Netrvá dlho a zistia, že aj láska má svoje hranice...

PREMIÉRA: 3. 10. 2013

Rivali

(*Rush*, USA/Nemecko/Velká Británia, 2013) DCP 2D, ŠUP, 123 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/BIOGRAFICKÝ
RÉŽIA: Ron Howard **HRAJÚ:** Chris Hemsworth, Daniel Brühl, Olivia Wilde, Alexandra Maria Lara, Pierfrancesco Favino
DISTRIBÚTOR: Magic Box Slovakia

Sedemdesiate roky sa považujú za zlatú éru formuly 1. Do tohto obdobia je zasadený aj skutočný príbeh odvážnych súperov a fantastických vodičov Nikiho Laudu a Jamesa Hunta – súkromný aj profesionálny. Lauda sa zotavuje po nehode, ktorá ho takmer stála život, a vracia sa na trať, aby Hunt porazil v súboji o titul svetového šampióna.

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Ticho na mori

(*La mer à l'aube*, Francúzsko/Nemecko, 2011) DVD, ŠUP, 90 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HISTORICKÁ DRÁMA

RÉŽIA: Volker Schlöndorff

HRAJÚ: Léo-Paul Salmain, Marc Barbé,

Ulrich Matthes, Jean-Marc Roulot

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Vo francúzskom internačnom tábore sú umiestnení najmä politickí väzni a zločinci. Je rok 1941. Keď členovia odboja zavraždia nemeckého dôstojníka, Hitler prikáže popraviť 150 väzňov. Medzi odsúdenými je aj sedemnásťročný Guy a práve jeho smrť sa stala symbolom francúzskej revolty proti okupácii.

PREMIÉRA: 4. 10. 2013

Zamatoví teroristi

(*Zamatoví teroristi*, Slovensko/Česko/Chorvátsko, 2013) DCP 2D + blu-ray + DVD, 97 min., MP 12, DOKUMENTÁRNY FILM

RÉŽIA: Pavol Pekarčík, Ivan Ostrochovský, Peter Kerekes **DISTRIBÚTOR:** Filmtopia

Stano, František a Vladimír – traja muži, ktorí túžili stať sa hrdinami v boji s komunistickým režimom – boli odsúdení za teror, hoci nikoho nezabili. Jeden z nich chcel vyhodit na 1. mája do vzduchu opustenú tribúnu. Ďalší plánoval atentát na prezidenta Husáka. Tretí vyhadzoval do vzduchu stranícke vitríny.

PREMIÉRA: 17. 10. 2013

Turbo

(*Turbo*, 2013) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 96 min., MP, SLOVENSKÝ DABING + MAĎARSKÝ DABING, ANIMOVANÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Barry Cook, Neil Nightingale

V SLOVENSKOM ZNENÍ: Michal Klučka, Marián Miezga, Marcel Ochránek, Pavol Topolský, Ivo Gogál, Ivan Romančík, Juraj Hrčka, Kamil Mikulčík **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Aj malé slimáčky majú svoje sny. A sú veľké. A o rýchlosti. Napríklad o pretekoch proti slávemu jazdcovi rely Gustávovi Naftákovi. Malý slimáči hrdina musí všetkým dokázať, že každý, aj ten najväčší sen sa môže splniť. Hoci ho sníva niekto maličký.

PREMIÉRA: 10. 10. 2013

Zmiznutie

(*Prisoners*, USA, 2013) DCP 2D, 146 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/KRIMI/TRILER

RÉŽIA: Denis Villeneuve **HRAJÚ:** Hugh Jackman, Jake Gyllenhaal, Viola Davis

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Šesťročná Anna a jej kamarátka Joy jedného večera zmiznú a pre ich rodičov sa začína nočná mora. Pátranie je stále neúspešné, jediného podozrivého – retardovaného majiteľa karavanu, pri ktorom dievčatá videli naposledy – musia pre nedostatok dôkazov prepustiť. Bezradný otec Anny Keller sa rozhodne podozrivého Alexa vypočuť sám.

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Vtáčí úlet

(*Free Birds*, USA, 2013) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 90 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Jimmy Hayward

DISTRIBÚTOR: Continental Film

Dva odvážne moriaky majú ambiciózný plán vrátiť sa do minulosti a zachrániť seba aj svojich priateľov pred istou smrťou. Musia preto ukradnúť stroj času, patriaci vláde, a vrátiť sa až do 17. storočia. Tam sú totiž počiatky zvyku jesť na Vďakyvzdanie moriaka.

PREMIÉRA: 31. 10. 2013

Žena v kletke

(*Kvinden i buret*, Dánsko/Nemecko, 2013) DCP 2D, ŠUP, 97 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER

RÉŽIA: Mikkel Nørgaard **HRAJÚ:** Nikolaj Lie Kaas, Fares Fares, Claus Maack Bahnsen

DISTRIBÚTOR: Continental Film

Výšetrovanie tajomného zmiznutia političky Marete Lynggard sa ťahá už päť rokov. Do prípadu sa zapletie komisár Carl Mørck a jeho asistent Assad. Postupne sú vtáňovaní do temného a perverzného sveta zneužívania a týrania, dôkladne ukrytého pod dokonalým imidžom Škandinávie.

Kobyľky sa nezastavujú

► Daniel Bernát

V septembri odštartoval v slovenských kinách nový projekt s názvom *Kobyľky*. Skladá sa z vybraných filmov študentov a nedávnych absolventov Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Tento mesiac do distribúcie vstupuje druhá kolekcia filmov. Premiéra *Kobyľiek II* je naplánovaná na 15. október.

Rovnako ako prvý blok filmov aj tento druhý obsahuje šesť krátkych snímok. A opäť sa v ňom nachádzajú hrané, dokumentárne i animované príspevky. Ak začneme od konca, tak animovanú tvorbu zastupuje v *Kobyľkách II* titul *Bublina*. Jeho režisérka Mária Olhová s ním vlani získala cenu na festivale študentských filmov *Áčko*. S vodným živlom spojila Olhová svoje obrazovo-hudobné rozprávanie o partnerstve mladých ľudí, v ktorom sa okrem bezstarostnosti začínajú objavovať problémy a zvýšené nároky na zodpovednosť.

V kolekcii je aj ďalšia animovaná snímka *Frankenhand* v réžii Andreja Gregorčoka. Ten s použitím známych atribútov hororového žánru rozpráva krátky príbeh o „stvoriteľovi“ a „monštre“, ktorý uzatvára prekvapivou a v konečnom dôsledku nejednoznačnou pointou.

Z dokumentárnych filmov sa medzi *Kobyľky II* dostal projekt Kataríny Hlinčíkovej *WeC verejná*. Autorka sa v ňom zaoberá kultúrou verejných toaliet na Slovensku a prostredníctvom toho sa snaží čiastočne vypovedať aj o stave krajiny a mentalite jej obyvateľov. Hlinčíková si zároveň zostavila rozmanitú vzorku respondentov, ktorým najčastejšie kladie otázku: „Aká je vaša najväčšia potreba?“

Kobyľky II: Bublina (r. Mária Olhová, Slovensko, 2012), **Frankenhand** (r. Andrej Gregorčok, Slovensko, 2011), **Jantárová cesta** (r. Michal Baláž, Slovensko, 2011), **Tieň pani P.** (r. Peter Pokorný, Slovensko, 2011), **Ticho** (r. Slavomír Zrebný, Slovensko, 2010), **WeC verejná** (r. Katarína Hlinčíková, Slovensko, 2012)

V druhom bloku *Kobyľiek* je aj hraný film *Ticho* režiséra Slavomíra Zrebného. Ten stavia do centra svojho rozprávania vnútorné napätie muža, ktorého znepokojuje množstvo vonkajších impulzov. Hľadá únik pred pracovným stereotypom, náporom povinností, pred ťaživou neosobnosťou prostredia, v ktorom trávi čas, aj ľudí, ktorí ho obklopujú... Priveľa vecí má pre neho útočný charakter a nájdenie vnútornej stability nie je jednoduché.

V aktuálnej zostave snímok sú ešte tituly *Tieň pani P.* – príbeh kriminálnika, ktorý túži dostať sa k majetku, ale plány mu skomplikuje podivná pani P. – a *Jantárová cesta*, ktorá zachytáva vzťahovú krízu dvoch mladých ľudí počas cesty autom.

Ako na študentské filmy z projektu *Kobyľky* zareaguje publikum, na to si treba ešte chvíľu počkať. Dramaturgička projektu Žoňa Bosáková však pozná reakcie samotných tvorcov uvádzaných snímok: „Prevažujú pozitívne reakcie, študenti a študentky vítajú možnosť uviesť svoje filmy mimo školskej kinosály a festivalových prehladok. Možnosť konfrontácie mimo ochranných múrov fakulty v pozitívnom zmysle je devíza pri budúcom profesionálnom vývoji.“

Krátke filmy môžu dlho účinkovať

► Robert Pospíš (filmový publicista)

Krátkometrážny film sa pomaly prediera do slovenských kín. A nielen prostredníctvom projekcií pred dlhometrážnymi snímkami, keď sa stáva aj to, že predfilm svojou výpoveďou prekoná nasledujúci titul. Slovenské krátke snímky si zaslúžia pozornosť, veď ich úspechy na domácich aj zahraničných festivaloch hovoria samy za seba. **Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I**, to je názov nového projektu Asociácie slovenských filmových klubov (ASFK), ktorá do našich kín prinesie koncom októbra štyri mimoriadne zaujímavé „kratasy“.

Tieto štyri snímky otvárajú priestor na ďalšie uvádzanie krátkometrážnych a stredometrážnych filmov, ktoré vzniknú na filmových školách alebo v nezávislej produkcii. Pásmo budú uvádzané raz ročne a uvidia ich diváci v kinách a alternatívnych priestoroch po celom Slovensku.

„Asociácia slovenských filmových klubov sa dlhodobo venuje uvádzaniu krátkych slovenských filmov do kín. Ich produkcia sa v poslednom období zvýšila, no rovnako aj ich kvalita. Je viacero titulov, ktoré by si zaslúžili pozornosť širšej verejnosti. Prvé pásmo krátkych filmov vzniklo na základe záujmu samotných tvorcov distribuovať svoje krátkometrážne diela vo filmových kluboch a

kinách prostredníctvom ASFK. Vznikol nápad poskladať pásmo, ktoré by vytvorilo platformu na pravidelnú prezentáciu – v tomto prípade raz ročne – toho najlepšieho z krátkometrážnej tvorby v danom roku. ASFK bude zároveň vybrané krátke tituly naďalej uvádzať ako pred filmy celovečerných diel. Tento rok ide o dva animované filmy – *Sneh Ivany Šebestovej* a *Mesiac Ondreja Rudavského*,“ objasňuje vznik nového projektu riaditeľka kancelárie ASFK Silvia Dubecká.

Pandy Matúša Vizára, *Hviezda* Andreja Kolenčika, *tWINs* Petra Budinského a *Výstava* Andreja Kolenčika a Petra Begányiho. Preto sa ASFK rozhodla začať svoj nový ambiciózný projekt práve nimi?

„Dramaturgia prvého pásma sa vytvárala v úzkej spolupráci s mladými producentmi krátkych a stredometrážnych diel, ktoré vznikli v období posledných dvoch rokov. Snahou bolo, aby vznikla reprezentatívna ukážka súčasnej krátkej tvorby a vyvážené pásmo koncipované z animovaného, dokumentárneho a hraného filmu,“ odpovedá Silvia Dubecká. Skutočnosť, že krátky film sa v poslednom čase stáva na Slovensku mediálnou témou, má na svedomí najmä Matúš Vizár. Jeho *Pandy* už stihli získať cenu v Cannes, Melbourne aj na domácom podujatí Fest Anča. Animovaný film s drsným humorom sa zaoberá témou evolúcie a divákovi ukazuje iný pohľad na problematiku záchranu vymierajúcich druhov.

Potenciál zaujať divákov, ktorí sa vyberú na *Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I*, majú i ďalšie tri tituly z ponuky. Na animácii stojí aj „kratás“ *tWINs* Petra Budinského. Je o siamských dvojčatách, ktoré zápasia v boxerskom ringu a takisto mimo neho. Krátky film potrebuje silný námet. Vie to aj Andrej Kolenčík, ktorý vo svojej dokumentárnej *Hviezde* rozpráva príbeh 56-ročného zvärača s hereckými ambíciami. Kolenčík sa podieľal aj na ďalšom filme z ponuky projektu – trpkú komédiu *Výstava* nakrútil spolu s režisérom Petrom Begányim. Malé provinčné múzeum, traja zamestnanci, ekonomický boom v nedohľadne

a všedná každodennosť je základom spokojnosti – také sú súradnice *Výstavy*.

Asociácia slovenských filmových klubov prichádza s projektom, ktorý môže potešiť nielen divákov, ale aj samotných tvorcov. Krátke filmy sú totiž základom každej kinematografie. Na nich si filmári overujú svoju schopnosť zaujať diváka aj nemenej dôležité organizačné schopnosti. Čo je teda na nakrúcaní krátkych filmov najnáročnejšie? „*Presne to isté, čo pri nakrúcaní dlhometrážneho filmu. Získať financie, mať nápad, profesionálny štáb a zase financie*,“ odpovedá režisér filmu *Výstava* Peter Begányi. Na otázku, prečo začal nakrúcať krátke filmy, odpovedá otvorene: „*Lebo som lenivý a nemám chuť nakrúcať päť rokov*.“

Náročné filmárske podmienky a neustály problém s financiami – aj tieto dlhodobé problémy majú paradoxný podiel na úspechu slovenských „kratásov“. Krátky film stojí menej peňazí aj času, no tvorivý vklad je rovnaký. Autorský názor, výpoveď, sila scenára, bez toho nedokáže fungovať ani dobrý krátkometrážny film. Asociácia slovenských filmových klubov ponúka vo svojom novom projekte hneď štyri. „*Je to šanca, že sa krátky film dostane k divákovi*,“ konštatuje režisér Peter Begányi. Snímky mladých tvorcov potrebujú divácku podporu a *Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I* sa o ňu bude v kinách uchádzať od 24. októbra. ▲

Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I: Hviezda (r. Andrej Kolenčík, Slovensko, 2012), **Pandy** (r. Matúš Vizár, Slovensko/Česko, 2012), **tWINs** (r. Peter Budinský, Slovensko, 2011), **Výstava** (r. Andrej Kolenčík a Peter Begányi, Slovensko, 2013)

• FOTO: ALEF Film & Media Group

Film, aký tu ešte nebol

► **Zuzana Sotáková** (absolventka Fakulty masmediálnej komunikácie UCM v Trnave)

Kým za oknom to v polovici septembra vyzeralo tak, že babie leto tohto roku ani nebude, do slovenských kín sa koncom októbra dostane. Bude to v podobe prvej slovenskej gangsterskej drámy *Babie leto* režiséra Gejzu Dezorza a spisovateľa Agdu Baviho Paina.

Na jeseň je slnko staré, ale ešte z posledných síl žiari. Zohrieva svet, aj keď vie, že zdochne. Takto by sa dalo charakterizovať konanie hlavného hrdinu filmu *Babie leto* Robiho Bieleho. *Babie leto* je príbeh o zrade, mŕtvej láske a pomste. A je podfarbený krvou, slzami a trochou smiechu. Odohráva sa na periférii našej krajiny, na „východ od raja“. „*Kroky nášho hrdinu smerujú po desaťročnom väzení domov. Cieľom jeho jednoduchého návratu je účtovanie s ľuďmi, pre ktorých sedel, krutá pomsta a možno aj nádej na lepší život. No určite nie pre neho...*“ priblížil režisér Gejza Dezorz dej filmu, ktorý sa nakrúcal v Košiciach a okolí. „*Košice sú samostatný mikrovesmír, mesto, v ktorom sa ovplyvňuje niekoľko kultúr a jazykov. Zároveň je to mesto bez výrazného filmárskeho zázemia a je „ďaleko“ od Bratislavy, takže nakrúcať tam je veľmi náročné,*“ povedal Dezorz. Podobne ako film *Kandidát*, o ktorom v tomto

čísle takisto informujeme, vznikalo aj *Babie leto* s podporou Audiovizuálneho fondu v rámci kategórie MINIMAL. Tento podprogram fond vytvoril v roku 2011 a bol určený pre nízkorozpočtové, žánrovo profilované filmy. Podľa Dezorza bola výroba priam bláznovstvom, najmä preto, že pracovali s extrémne nízkym rozpočtom. Režisér tvrdí, že *Babie leto* by sa mohlo pokojne nazvať no budget filmom. Napriek tomu sa za pätnásť dní nakrúcania podarilo vytvoriť žánrovú snímku, aká na slovenskom trhu chýbala. Cenou za to, že vôbec vznikla, boli aj kompromisy. „*Pôvodný scenár bol písaný inou optikou, než ako bola nastavená naša finančná realita, a tak som musel extrémne zjednodušať a všetko prispôbovať rozpočtu. Z formálnej stránky sme natočili veľmi jednoduchý film. Náš zámer ani nebol ohurovať formou a hollywoodskym strihom. Chceli sme nakrútiť čistokrvný príbeh. Preto sme sa sú-*

stredili na hercov, vzťahy a charaktery postáv. Štýl filmu je veľmi jednoduchý a priamočiary,“ vysvetlil režisér, ktorý do hlavnej úlohy obsadil herca Alexandra Bárta.

To, že vznik snímky je zázrak, si nemyslí len on, ale aj autor námetu a scenára Agda Bavi Pain. „*Gejza predviedol skutočný zázrak, keďže s minimálnym rozpočtom dokázal zvládnuť maximum prostredí a postáv. Vytvoril pritom jedinečný a predovšetkým silný príbeh. To sa dnes už len tak nevidí. No a Babie leto je film, aký na Slovensku naozaj ešte nebol. O tom niet pochýb,*“ uviedol spisovateľ. Ich spoločná myšlienka na gangsterský film vznikla ešte v deväťdesiatych rokoch, v čase, keď v slovenskej kinematografii dominovali poetické filmy. V priebehu približne jedného roka vznikol scenár, ktorý ponúkli v tom čase jednému z mála slovenských producentov – Marianovi Urbanovi. Pred rokmi získal scenár v Česku Cenu Karla Zemana a dostal sa do finále slovenskej Ceny Tibora Vichtu. Problémom však boli financie. Pain preto scenár prepísal a vznikla novela *Koniec sveta*, za ktorú získal Veľkú cenu za literatúru pre východnú a juhovýchodnú Európu Bank Austria Literaris 2008. Scenár sa naďalej aktualizoval a výsledný film sa od novely líši, zmenila sa i základná motivácia hlavného hrdinu, ktorý v knihe koná nekompromisne a bez

kúská nádeje. „*Je to krížová cesta až doteraz. Desiat rokov trvalo, kým vyšla kniha Koniec sveta, a viac ako pätnásť, kým sa podarilo dokončiť film Babie leto. Ak správne ovládam malú násobilku, z premiéry ďalšieho filmu ma budú vynášať rovno do krematória. Napriek tomu som som však vďačný všetkým tým, ktorí nám roky držali palce, hoci ten kríž sme si museli niesť iba my sami,*“ dodal so svojskou iróniou Pain.

Dlho nerealizovaný scenár sa nakoniec dočkal, i keď ho museli niekoľkokrát prepísať a aktualizovať. Dezorz už teraz očakáva, že snímka môže v médiách dostávať rôzne označenia, ako napríklad slovenská tarantínovka. „*Pre mňa je to gangsterská dráma. Dokonca známy slovenský spisovateľ a dramatik Tomáš Horváth sa vyjadril, že Babie leto je „pulp“. Nesmieme však zabúdať na to, že film je biznis. Takže rozhodnutie distribútora bolo klasifikovať náš film ako triler. Je to síce jemne zavádzajúce, ale pre slovenského väčšinového diváka je toto označenie asi atraktívnejšie ako film noir či gangsterská dráma,*“ zamyslel sa režisér Gejza Dezorz. Jeho *Babie leto* vstúpi do slovenských kín 31. októbra. ◀

Babie leto (r. Gejza Dezorz, Slovensko/Česko, 2013)

- CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 380 000 eur, z toho 180 000 eur finančný vklad (podpora AVF: 149 400 eur)
- POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: 13 DCP nosičov, blu-ray

• FOTO: ALEF Film & Media Group

FOTO: Azyl

O ľuďoch a moci

► **Martina Polívková** (filmová publicistka)

Jonáš Karásek študoval na Škole úžitkového umenia a na Vysokej škole výtvarných umení odbor dizajn. Pôsobí v kreatívnom štúdiu GunPowder, ktoré založil a venuje sa v ňom najmä réžii. Film *Kandidát*, ktorý prichádza 10. októbra do slovenských kín, je jeho celovečerný debut.

Príbeh sa odohráva počas dvoch mesiacov pred fiktívnymi prezidentskými voľbami na Slovensku. Najatý mladík, ktorý sa živí zákazkovým odpočúvaním, má tentoraz zacielené na majiteľa reklamnej agentúry Adama Lamberta a nenápadného prezidentského kandidáta Petra Potôňa. Zisťuje, že kandidát je len bábkou v Lambertových rukách – rozohráva totiž „hru“, počas ktorej chce z obyčajného človeka spraviť hlavu štátu. Neváha na to využiť akúkoľvek manipuláciu, ovplyvňovanie médií a davu potenciálnych voličov.

K nakrúteniu filmu *Kandidát* sa dostal Jonáš Karásek zvláštnou zhodou okolností. „Poznám sa s Marošom Hečkom, ktorý ma pozval do relácie *Rádía Devín*. Uvádzať ju spolu s Mišom Havranom. Vtedy som bol rozladený kvôli nejakej prebiehajúcej politickej kauze a na otázku, aké mám plány do budúcnosti som odpovedal, že by som rád nakrútil film o politikoch. Po vysielaní som sa dozvedel, že majú rozpísaný scenár na túto tému.“ Pôvodnou predlohou filmu sa stal román *Kandidát*.

Denníky z odpočívania, ktorý vyšiel minulý rok. Obaja autori, Michal Havran a Maroš Hečko, si na spoluprácu na filmovom scenári ešte prizvali mladého scenáristu Petra Balka. Oproti literárnej predlohe sa filmové rozprávanie zákonite o čosi zmenilo. „*Je tam, samozrejme, veľa vecí iných ako v knihe, niektoré postavy sa do filmu nezmestili a myslím, že príbeh je kompaktnjší. Minimálne tri mesiace sme ešte sedeli nad scenárom, doťahovali detaily, situácie a vzťahy medzi postavami,*“ dodáva Karásek.

Na príbehu ho najviac zaujala práve téma médií, spôsoby, akými sa dá narábať a manipulovať s informáciami a ako sa účelovo pracuje s masami ľudí. „*Téma davovej psychózy a schopnosti jedinca využiť ich na svoje ciele ma priťahuje odjakživa,*“ uviedol Maroš Hečko pre *Film.sk*. „*To, čo sa jedincom podarí dosiahnuť pomocou vedomej manipulácie, je úzko spojené s tým, čo mu spoločnosť vlastne dovolí. Vypovedá to veľa o nastavení štátu, jeho zákonoch a možnostiach ich obchádzania.*“

Preto sme si s Michalom Havranom vybrali tému prezidentských volieb a egoistického rozhodnutia jedného človeka, ktorý zneužije svoje postavenie a slabiny v systéme a urobí z neznámeho muža prezidenta krajiny. Nezaujímajú ho jeho okolie, dosah a dlhodobé dôsledky jeho konania.“

Kandidát vznikol vďaka finančnej podpore Audiovizuálneho fondu v rámci kategórie MINIMAL, ktorú fond vytvoril v roku 2011. Ide o podprogram určený pre nízkorozpočtové kinematografické diela. Odrasil sa však na výslednej podobe filmu obmedzený rozpočet? „*Určitý typ scén, napríklad akčných, sme si nemohli dovoliť, dúfam však, že sme to dokázali vyvážiť použitím zaujímavých filmových výrazových prostriedkov, netradičným strihom a prácou s hudbou. Preto si myslím, že divák nebude mať pocit, že sa pozerá na nízkorozpočtový film,*“ hovorí Karásek. „*Doba trochu pokročila a peniaze už nie sú natoľko dôležité. Filmová technika je oveľa prístupnejšia a ja som si veľa vecí, ktoré sme neskôr použili, nakrútil vopred sám. Po kamarátoch sme zase zhľadali rôzne lokácie a podarilo sa nám nájsť veľmi zaujímavé priestory v podstate zadarmo. K úspešnej realizácii nám určite pomohol aj smutný fakt, že na Slovensku v súčasnosti nevzniká veľa zaujímavých filmových projektov. Preto sme*

nemali problém pri oslovovaní hercov a ďalších realizačných zložiek ani s takýmto obmedzeným rozpočtom. Práve naopak, ľudia nás oslovovali s tým, že by radi participovali na tomto projekte bez ohľadu na peniaze,“ uvádza režisér.

Najnáročnejšie bolo podľa neho zladit' termíny hercov s nakrúcaním. Obsadenie prebiehalo v spolupráci s českým koproducentom, takže si vo filme zahrli napríklad Marek Majeský, Michal Kubovčík, Roman Luknár, Michal Dlouhý, Pavel Nový či Monika Hilmerová. Zaujímavosťou je žánrová nejednoznačnosť, tento film nie je ľahké zaradiť. „*Na scenári sa mi veľmi páčilo, že nejde jednoznačne o komédiu, drámu ani triler, ale o niečo medzi tým. Spočiatku som aj mal obavy, ako mám takýto scenár stvárniť. Ale napokon som si povedal, že žánrový koláž ešte podporím rôznorodými výrazovými prostriedkami a nebudem ju nasilu zjednocovať. Keď prebieha anketa s reálnymi respondentmi, film má až dokumentárny charakter, no vzápätí prejdeme do veľmi štylizovaného rozprávania... A vymysleli sme si pre film novú kategóriu – je to cynický triler,*“ uzatvára Jonáš Karásek. ▲

Kandidát (r. Jonáš Karásek, Slovensko/Česko, 2013)

- CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 180 000 eur (podpora AVF: 112 000 eur)
- POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: 12 – 15 DCP kópií

Režisér Jonáš Karásek (vľavo) s hercom Markom Majeským. FOTO: Continental Film

FOTO: Filmtopia

3 + 3 = Zamatoví teroristi

► Daniel Bernát

Traja dokumentaristi Pavol Pekarčík, Ivan Ostrochovský a Peter Kerekes sa spojili pod hlavičkou celovečerného projektu **Zamatoví teroristi**. Nakrútili film o troch mužoch, ktorí počas komunizmu prejavili svoju nenávisť k režimu. Napriek tomu je tento dokument (aj) o láske. Do slovenských kín sa dostáva 4. októbra.

Stanislav Kratochvíl, František Bednár a Vladimír Hučín sú protagonistami filmu *Zamatoví teroristi*. Ten síce vypovedá aj o skutkoch, ktoré páchali alebo plánovali v osemdesiatych rokoch minulého storočia, ale obrazom zostáva v prítomnosti a ukazuje, ako žijú niekdajší trestanci odsúdení za teror. „Stano Kratochvíl chcel v predvečer 1. mája vyhodit do vzduchu tribúnu, na ktorej mali sedieť komunistickí papaláši. Nechcel nikoho zabiť, chcel iba zlikvidovať symbol. Fero Bednár sa chystal spáchať atentát na prezidenta Gustáva Husáka, ale nikto zo CIA ho nebral vážne. A Vladimír Hučín vyhadzoval do vzduchu komunistické nástenky a vitríny,“ ozrejmjuje minulosť postáv režisér a producent Peter Kerekes.

Film je zložený zo samostatných príbehov každého z trojice aktérov, no kým Kerekesa zaujímalo prepojenie minulosti so súčasnosťou, Ivana Ostrochovského zaujímala predovšetkým súčasnosť. „Peter vie režírovať na placi a má to rád, takže si môže dovoliť hovoriť o minulosti, čo si vyžaduje istý druh rekonštrukcie, a teda určitú logiku hraneho filmu, ktorá je Petrovi vlastná,“ hovorí Ostrochovský. „Ja a Paľo máme radšej opatrnejší observačný spôsob natáčania, ktorý je viazaný na práve prebiehajúce udalosti. Takže aj preto ten príklon k súčasnosti. Peter jednoducho rád rekonštruuje staré príbehy a ja príbehy rád pozorujem.“

Pavol Pekarčík v súvislosti so *Zamatovými teroristami* upozorňuje najmä na hraničnosť, ktorá vy-

plýva zo životných skúseností protagonistov filmu. „Nedialo sa bežne, že by chcel niekto zrušiť oslavy 1. mája, zlikvidovať prvého tajomníka komunistickej strany či dokonca odstrániť celú komunistickú diktatúru. Toto mali v časech normalizácie za sebou hlavné postavy filmu.“ A Peter Kerekes dodáva: „Napokon vznikol film o láske. Stano si po rokoch osamelého života hľadá partnerku. Fero žije usadlý život s manželkou a dvomi deťmi, spomína na romantické, teroristické obdobie. Vladimír začína mladú ženu, sledujeme, ako sa medzi nimi vyvíja vzťah.“ Komunizmus a terorizmus sa stali iba kulisami filmu o láske, pretože každý z protagonistov konal okrem iného aj z romantických pohnútok. „Stano chcel urobiť v Sereďi dojem na jednu slečnu, ostatní dvaja mali svoje partnerky, s ktorými chodili strieľať a pripravovať akcie, takmer ako *Bonnie & Clyde*,“ hovorí Peter Kerekes, ktorý nakrútil aj celovečerné dokumenty 66 sezón a *Ako sa varia dejiny*.

V prípade *Zamatových teroristov* sa divák nedočká bohatého využívania archívnych materiálov, ale film bočí od vážnej strnulosti hovoriacich hláv a obsahuje humor. Hoci Pavol Pekarčík poznamenáva, že ak sa niekto dostal do väzenia za trestný čin teroru, pretože šíril letáky *Preč s komunistickou diktatúrou* alebo sa v noci opitý pokúšal zva-

liť prvomájovú tribúnu, vyvoláva to smiech cez slzy. „Peter a Paľo vedú budovať vtípné situácie a aj ich budujú,“ myslí si Ostrochovský. „Na druhej strane, téma odboja a hrdinstva má v sebe nános páťosu, ktorý sme chceli minimalizovať, a ako zbraň proti patetizácii sme použili humor,“ pokračuje režisér, no v súvislosti s humorom pripomína i riziko zosmiešňovania postáv, ktoré si zosmiešňovanie nezaslúžia, pretože sa dokázali postaviť proti totalitnému systému a riskovať nielen osobnú slobodu, ale aj život. „Veľa rás sme sa stretli s názorom, že ich činy boli zbytočné a ich predstavy nerealistické. Nás ich odvaha fascinovala a svojím spôsobom inšpirovala. A to, že sú skutočne odvážni, dokazuje nielen ich životný príbeh, ale aj to, že pristúpili na našu hru, keď ich príbehy mierne ironizujeme, no nezosmiešňujeme. Sú to prosto ,teroristi', ktorí si zo seba vedú vystreliť,“ uzatvára Ivan Ostrochovský.

Zamatoví teroristi mali svetovú premiéru na tohtoročnom MFF Karlove Vary, kde získali cenu FEDEORA (Federácie filmových kritikov z Európy a Stredozemia) pre najlepší film zo sekcie Na východ od Západu, a na Slovensku snímku prvý raz uviedol piešťanský MFF Cinematik. ▲

Zamatoví teroristi (r. Pavol Pekarčík, Ivan Ostrochovský, Peter Kerekes; Slovensko/Česko/Chorvátsko, 2013)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 253 000 EUR (podpora AVF: 84 400 eur, podpora RTVS na základe zmluvy so štátom: 73 400 eur)

• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: film sa bude distribuovať na DCP a blu-ray nosičoch

FOTO: Filmtopia

Projekt digitalizácie je v plnom prúde

► Simona Nôtová

Diváci Kina Lumière, ktorí navštevovali jeho projekcie počas leta a chodia do kina i v tomto období, možno ani netušia, že v jeho suterénnych priestoroch sa stavia. Za chodu kina a bez prerušenia jeho činnosti sa tam buduje digitalizačné pracovisko, ktoré je dôležitou súčasťou národného projektu Digitálna audiovizia. Stavať sa začalo koncom júla a po uplynutí sto dní by sa na novovybudovanom pracovisku mali začať realizovať práce, ktorých výsledkom bude digitalizácia kultúrnych objektov Slovenského filmového ústavu (SFÚ).

So stavebnými prácami na budovaní digitalizačného pracoviska sa začalo v júli tohto roku. Hoci sa samotný národný projekt Digitálna audiovizia realizuje už od roku 2011, s výstavbou pracoviska sa nemohlo začať skôr, než sa ukončilo verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác. To bolo veľmi zložité a trvalo presne rok. Podľa slov Martyiny Polčíkovej, hlavnej manažérky projektu Digitálna audiovizia, „prešlo z dôvodu opakovaných námietok zo strany uchádzačov zložitým procesom kontroly, súvisiacej s náročnými revíznymi postupmi“. Kontrola potvrdila správnosť postupu SFÚ v tomto procese a po jej vykonaní sa pristúpilo k stavebným prácam. Tie realizuje spoločnosť Trading universal services, s. r. o., ktorú zmluva zaväzuje ukončiť ich o sto dní.

V súčasnosti sa na budovaní digitalizačného pracoviska „ukončili hlavné búracie a čistiace práce a aj demontáže starých nefunkčných zariadení. Finišuje sa s úpravou povrchov, podláh a s osadením kovových a iných konštrukcií. Zároveň sa začína pracovať na inžinierskych sieťach, robia sa elektrické rozvody, rozvody vody, odpady a podobne,“ hovorí Polčíková. Tieto práce však nijako neovplyvňujú chod a projekcie kina vo večerných hodinách. V októbri sa len plánuje úprava niektorých premietacích časov. Polčíková vysvetľuje, že „SFÚ po dohode so zhotoviteľom pristúpi k posunu začiatkov projekcií na časy v rozpätí 18.00 až 21.00 hod., čo nebude mať dosah na kvalitu programu a zároveň umožní zhotoviteľovi využívať pracovný čas od skorých ranných hodín a v prípade potreby aj v nočných hodinách“.

Po vybudovaní digitalizačného pracoviska sa

doň umiestni dôležitá technológia. „V súčasnosti súbežne s jeho budovaním prebieha centrálné verejné obstarávanie na MK SR, ktoré by malo zabezpečiť dodávku technologického vybavenia,“ hovorí Polčíková. Vznikne tak pracovisko pre konverziu analógových filmových nosičov a postprocessing. Jeho súčasťou bude aj filmová čistička, centrálné dátové úložisko pre objekty v procese digitalizácie a Media Asset Management (MAM) pre správu zdigitalizovaných filmových objektov, ktorý bude prepojený so súčasne existujúcim systémom SFÚ SK Cinema na spracovanie filmografických popisov.

Národný projekt Digitálna audiovizia realizuje SFÚ v spolupráci s RTVS ako partnerom projektu. Počas prác na budovaní digitalizačného pracoviska SFÚ v Kine Lumière realizuje RTVS verejné obstarávanie na vybudovanie vlastného digitalizačného pracoviska a v Slovenskom rozhlase (SRo) sa súčasne digitalizujú audionahrávky. Do 31. augusta bolo v rámci projektu zdigitalizovaných 29 683 audiovizuálnych objektov, čo predstavuje 59,72 percenta a je to o 6 383 objektov viac, ako sa na toto obdobie plánovalo. „Vzhladom na zdĺhavý proces verejného obstarávania na stavebné úpravy nastal len posun harmonogramu čerpania finančných prostriedkov o jeden rok, a preto bolo formou žiadostí o platbu deklarovaných 777 708,21 eura výdavkov čerpaných z rozpočtu projektu. Do konca roka ešte budeme predkladať žiadosti o platbu za stavebné úpravy, technológie, prevádzkové náklady a personálne náklady v predpokladanej hodnote 4 milióny eur.“

Dejiny kinematografie vo veľkom filme

Slovenské kiná uvádzajú ojedinelý projekt venovaný dejinám kinematografie – pätnásťhodinový dokument s názvom *Príbeh filmu: Odysea*. Nakrútil ho írsky filmový kritik a režisér Mark Cousins, ktorý najprv na túto tému napísal knihu. V slovenských kinách sa *Príbeh filmu* premieta na etapy, po epizódach, ktoré mapujú vývoj kinematografie od jej vzniku.

Lektorský úvod pre slovenské uvádzanie projektu pripravil filmový teoretik Martin Ciel. Zaoberá sa Cousins aj českou a slovenskou tvorbou? „*Takmer vôbec, z postkomunistických európskych krajín sa tu spomína hlavne poľská kinematografia,*“ hovorí Ciel. Má však viacero dôvodov, prečo projekt považuje za jedinečný a kvalitný. „*Vysoká miera presnosti, dôslednosti, informačnej nasýtenosti a zároveň zábavnosti. A v neposlednom rade fascinujúca práca s archívnymi materiálmi. S porovnatelným projektom som sa ešte nestrelol a obávam sa, že sa ani tak skoro nestretne. Nemyslím, že sa v dohľadnom čase nájde taký erudovaný autor, ktorý by s takou láskou k filmu strávil šesť rokov nakrúcaním jedného projektu.*“

V závere svojho *Príbehu filmu* ponúka Cousins aj pohľad na budúcnosť kinematografie. S čím si ju teda spája? „*Filmy Roya Andersona a Alexandra Sokurova sú pre Cousinsa príkladom budúcnosti filmu, pretože ho chápe ako významný, inovatívny umelecký druh s vlastnou špecifickou estetikou. Ale v seriáli sa v žiadnom prípade nevyhýba ani tomu, čo zjednodušene nazývame komerčnou, zábavnou či mainstreamovou kinematografiou,*“ hovorí Martin Ciel.

Slovenskej republiky. Cenu prevzal Martin Šulík, spolutvorca *Celuloid country*.

► jar

Prvý polrok kinách

Za prvé tri mesiace roku 2013 vzrástli tržby v slovenských kinách v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2012 o 16 percent a počet divákov o 12 percent. Medziročný nárast za prvý polrok 2013 bol o niečo nižší. Tržby dosiahli výšku 8 362 703 eur a do kín prišlo 1 623 241 divákov, čo predstavuje rast v tržbách o 10,5 percenta a v počte divákov o 8,7 percenta. Premiéru malo 121 filmov. Divácky najúspešnejšia bola snímka *Vo štvorici po opici 3* so 110 026 divákmi. Hranicu stotisíc divákov prekročili už len *Babovresky* (104 445). Z dvanástich domácich novínok (po šesť hraných a dokumentárnych filmov), z toho sedem debutov, boli len tri minoritné koprodukcie. Všetky domáce premiéry videlo spolu len 34 623 divákov (na porovnanie – za celý rok 2012 ich bolo 90 730). Návštevnosť bola nasledovná: 1. *Miluj ma alebo odíď* (13 739 divákov), 2. *Kauza Cervanová* (6 257), 3. *Môj pes Killer* (2 954), 4. *Kováč z Podlesí* (2 262), 5. *Nový život* (2 067), 6. *Attonitas* (1 736), 7. *Ďakujem, dobre* (1 649), 8. *ABSOLVENTI/Sloboda nie je zadarmo* (1 518), 9. *Krehká identita* (1 402), 10. *Najväčšie prianie* (654), 11. *Exponáty alebo príbehy z kaštiella* (345), 12. *Intrigy* (40). Len dva filmy boli na 35 mm nosičoch, len jeden nebol k dispozícii na DCP a deväť ich bolo aj na blu-ray a DVD nosičoch.

► miro

15. MFF Bratislava predstavuje prvú osobnosť

Medzinárodný filmový festival Bratislava sa tento rok presunie do mestských kín. Uskutoční sa v dňoch 6. až 12. novembra. Festival udelí ocenenie za umeleckú výnimočnosť vo svetovej kinematografii držiteľovi Oscara za film *Pelle Dobyvatel'*, dánskemu režisérovi, scenáristovi a kameramanovi Billemu Augustovi, ktorý si cenu osobne prevzme a predstaví svoj najnovší film *Nočný vlak do Lisabonu*. Všetky aktuálne informácie o 15. MFF Bratislava budú priebežne zverejňované na stránke www.iffbratislava.sk a na Facebooku.

► jar

► dan

Cena pre filmový ústav

Slovenský filmový ústav sa stal laureátom výročnej ceny, ktorú udeľuje revue *Pamiatky a múzeá*. Ocenenie získal v kategórii film – multimediálne dielo za dokumentárny cyklus *Celuloid country*. Revue *Pamiatky a múzeá* udeľuje každoročne od roku 1992 výročnú cenu za najvýznamnejšie aktivity v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva v Slovenskej republike. Spoluvydavateľmi revue sú Slovenské národné múzeum a Pamiatkový úrad

Erotikou môže byť aj jemný dotyk

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Slovenský filmový ústav vydal nedávno v edícii Studium knihu *Eros, sexus, gender v slovenskom filme* z pera Evy Filovej, pedagogičky Filmovej a televíznej fakulty VŠMU. Nejde o monografiu tvorcu ani o všeobecný prehľad niektorej národnej kinematografie, ale o komplexný pohľad na tému, ktorá – aspoň v našich zemepisných šírkach – nebýva predmetom teoretického výskumu a kritického pohľadu. O vzniku knihy a rôznych súvisiacich aspektoch sme sa porozprávali s autorkou.

■ FOTO: Miro Nõta

Cesta od voľby témy k hotovej knihe určite nie je jednoduchá. Ako to bolo v prípade tvojho textu?

– Genéza témy bola pomerne dlhá. Počas štúdia filmovej vedy na VŠMU som sa venovala témam ako Starnutie vo filme alebo Konfliktnosť vzťahov a neprítomnosť otca vo filmoch Mártý Mészáros, čím som už akosi intuitívne smerovala k oblasti rodových štúdií. Na diplomovú prácu som si vybrala tému Eros v slovenskom filme, ktorú vypísala profesorka Jelena Paštéková, a keďže ma v tom čase doslova uhranula politicky a sexisticky perverznej produkcia sedemdesiatych rokov, upriamila som sa na túto dekádu. V dizertačnej práci som potom spätne spracovala obdobie od prvého *Jánošíka* po koniec šesťdesiatych rokov, neskôr som sa pustila do deväťdesiatych rokov a kinematografie nového milénia až po súčasnosť a nakoniec som sa vrátila k rokom osemdesiatym. Koniec koncov, aj vo výtvarnom umení sú rôzne spôsoby prístupu – niektorý kresliar začne v pravom hornom rohu a skončí v ľavom dolnom, ďalší zaplní kompozíciu v rovnomerných mapách po celej ploche papiera.

Na základe čoho si si vyberala filmy, ktoré pri spracovaní témy použiješ?

– Napozerať bolo treba všetky dostupné filmy, hoci je pár výnimiek, ku ktorým sa mi nepodarilo dopracovať – vystačiť si iba s tými „lepšími“, časom preverenými, ale zároveň opozeranými, by nestačilo. Lákavé boli práve tie dnešné „trezorové“ tituly, ktoré zapadli prachom – či už z dôvodu ideologickej zaťaženia, alebo umeleckej (pod)priemernosti. A keďže ma top rebričky nikdy nevzrušovali, kľúčom k výberu nebola kvalita filmov, ale tematické či motivické príbuznosti – napríklad ak sa ľudia kedysi zoznamovali prostredníctvom inzerátov, zaujímalo ma, v ktorých filmoch a akým spôsobom dochádza k takejto situácii, či vyvoláva komický, alebo trápný efekt a ako to celé dopadne.

Pýtal som sa aj preto, lebo keď režisér zaradí do filmu erotickú scénu, je to jasné a zrozumiteľné. Ty si však nachádzala podnety k danej téme i tam, kde by to možno človek nečakal. Nakoľko si pracovala aj s nezamýšľanými, skrytými, podprahovými významami?

– Pod „erotickou scénou“ si zvyčajne predstavíme vyzliekanie, podvázky, posteľ, naháčov... To je zjednodušená predstava. Erotizmom nabitý môže byť

letmý dotyk, pohľad, gesto. Erotiku generuje najmä poetika a naša kinematografia bola štyridsať rokov ujarmená socialistickým realizmom. Filmové príbehy, ktoré by boli postavené na vyvolávaní a prežívaní slasti, u nás proste nenájdeme. Láska väčšinou funguje v úlohe druhotného faktora, akéhosi záložného zdroja – primárna je práca, boj, kolízia starého a nového. Vytypovala som si teda motívy, ktoré súvisia s očarením, so slastou, s láskou, sú v istom období príznakové až nadužívané či previazané s národným naturelom: bozk, tanec, snívanie, bláznivosť, export/import erotiky, rodové stereotypy...

Eros a sexus sprevádzajú ľudstvo od jeho prvo-počiatkov, pojem „gender“ je pomerne moderný. Dajú sa tieto javy od seba oddeliť?

– Možno sa dajú, ale podľa mňa spadajú do balíka „tri v jednom“. Ak pod erosom rozumieme platónsky pud, ktorý podnecuje k absolútnym hodnotám, freudovský pud života či jednoducho lásku a príťažlivosť, sexus zhmotňuje túto vznešenú, abstraktnú kategóriu, je previazaný s pohľadom, a gender/rod je spoločnosťou daný model správania, ktorý nás formuje a práve preto sa stal cieľom kritického prehodnocovania.

Má slovenská kinematografia nejaké špecifiká z hľadiska zobrazenia týchto javov?

– Do šesťdesiatych rokov je slovenský film prudérny, počas liberalizačného obdobia doslova vybuchla utlmaná vášeň, a keď bola znovu prídusená, vo väčšine prípadov z nej zostal normalizačný mačizmus a umelé snahy o ženskú emancipáciu – česť výnimkám. V osemdesiatych rokoch sa paradigma postupne mení: muži „vymäkli“ a ženy prešli do ofenzívy a tento trend pokračoval aj v nasledujúcom období. Alfasamci a submisívne ženské postavy sa nevytratili šibnutím čarovného prútika, ale ich existencia hovorí skôr o kríze maskulinity a femininity než o state quo.

Si filmová teoretička, ale určite si musela pracovať aj s literatúrou z iných vedných odborov. S čím všetkým tvoja téma súvisela?

– Kniha je zložená z tematicky a motívicky uzavretých kapitol, ktoré fungujú svojbytné, ale zároveň na seba časovo nadväzujú. To vyžadovalo odlišné prístupy aj metodologické východiská. Vychádzala som jednak z dobových zdrojov, teda z dokumentov

súvisiacich s literárno-dramaturgickou prípravou filmov, z hodnotiacich referátov a recenzií, jednak zo štatistických, etnografických, psychoanalytických, postštrukturalistických či feministických teórií.

K tvojim najväčším objavom patrí existencia talianskej verzie filmu Jozefa Zachara *Zmluva s diablom*. Povedz nám o tom viac.

– O existencii filmu *La scuola delle vergini* sa vedelo, ale u nás ho nikto nevidel. Keď som začiatkom roku 2009 robila rozhovor so Zacharom, pýtala som sa ho na tento film aj na jeho skúsenosť s nakrúcaním dvoch nemeckých erotických filmov. V tom období ma oslovila Tiziana D'Amico, ktorá editovala číslo talianskeho časopisu *Quaderni di CinemaSud* venované slovenskému filmu. Získaný kontakt v Ríme bol jedinečnou príležitosťou začať pátrať, čo však vôbec nebolo jednoduché – v Taliansku existuje niekoľko archívov, ktoré majú filmy rozdelené podľa obdobia, žánru či produkčnej spoločnosti. Je preto dôležité natrafiť na správneho a ochotného človeka. Stalo sa. Film sa našiel v rímskej Cineteca Nazionale, Tiziana dohodla projekciu a ja som tam na ten termín priletela. Prekvapujúce bolo pre mňa zistenie, že ich mediatéka je živým, otvoreným priestorom s množstvom boxov s obrazkami, kam sa chodí bežne ako do knižnice. Keďže nám pripravili už zdigitalizovaný film na DVD, hneď sme si pýtali kópiu. Samozrejme, sprevádzala to oficiálna korešpondencia so SFÚ, ktorý je členom Medzinárodnej federácie filmových archívov, a kópia dorazila do Bratislavy poštou.

Aj pri letmom prelistovaní knihy si čitateľ všimne, že použité fotografie nemajú iba ilustračnú, ale aj vlastnú výpovednú hodnotu. Ako si pristupovala k ich výberu?

– Už v dizertačke som pracovala s fotografiami a komentárom. Vedela som, že ilustračné fotografie nechcem – aj tak sa všade omieľajú tie isté zábery zo slovenských filmov. Dvojice alebo štvorice grabov z filmov buď vizualizujú informácie obsiahnuté v texte, alebo ich dopĺňajú, vychádzajú z princípu analógie a niekedy majú funkciu ľahko ironického komentára. Bonusom sú celostránkové fotografie, za ktoré vďaka edičnému oddeleniu SFÚ, jeho ochote aktualizovať zabehaný layout a najmä ľudom, ktorí tie šteklivé pracovné zábery vyhľadali.

Tvoja práca je vedecká, ale vzhľadom na tému i spôsob spracovania má šancu zaujať každého priaznivca slovenského filmu. Je teda svojím spôsobom aj popularizačná. Vidáme ťa v televíznej *Kinorame*, vystupovala si v reláciách *Spektrum vedy* i *Slovenské kino*. Aký význam prikladáš popularizácii filmu? Špecializuješ sa na ňu zámerne alebo ti to nejako „prischlo“?

– Na popularizácii nevidím nič zlé, ak sa robí odborné. Ak preváži zábavnosť nad odbornosťou, veci to síce neublíži, ale ani neprospeje. Popularizácia je v každom prípade potrebná – zviditeľňovať to, čo je dobré, konfrontovať, problematizovať, pripomínať kultúrne hodnoty. Ešte pred piatimi-desiatimi rokmi neexistovalo nič, ani poriadne slovenské filmy, ani relácie či striháky, ktoré by reflektovali film z teoretického či historického pohľadu. Keď sa čomusi intenzívne venuješ, skôr či neskôr si ta niekto nájde. Na *Spektre vedy* sme spolupracovali viacerí z katedry audiovizuálnych štúdií, na spoluprácu na *Ženách – od lásky k hnevu* v rámci cyklu *Slovenské kino* ma oslovila Zuzka Liová. *Kinorama* predstavovala odlišnú výzvu: možnosť vymyslieť si vlastnú koncepciu – typické znaky a motivické príbuznosti v slovenskom filme – a vtesnať sa do časového rámca štyroch-piatich minút vrátane vybraných ukážok. V podstate tam generujem témy, z ktorých každá by vydala na ročnú prácu – Umenie a umelci, Popidoly, Šport a fairplay...

K popularizácii patria aj filmové projekcie s lektorskými úvodmi ako sprievodné podujatia k výstavám. Pripravila si napríklad Filmové krivky či Filmovú úrodu budovateľských päťdesiatych. Aké máš skúsenosti s touto prácou a s diváckym ohlasom?

– Prestupovanie filmového a výtvarného umenia ma baví. (Eva Filová absolvovala aj štúdium grafiky na VŠVU – pozn. J. H.) Pred rokmi ma oslovili zo Slovenskej národnej galérie, aby som zostavila cyklus filmov zo sedemdesiatych a z osemdesiatych rokov ku skvelej fotografickej výstave *Stratený čas?* Bola to výzva, aká sa neodmieta. Keďže medzi SNG a SFÚ funguje veľmi dobrá spolupráca, otvorili sa možnosti skladať projekcie nielen z dlhometrážnych, ale aj krátkych a spravodajských filmov, čo bolo atraktívne tak pre mladých, ako aj pre pamätníkov. Niekedy vznikla po filme diskusia alebo ma oslovili jednotlivci a pýtali sa na bližšie

detaily a súvislosti. Návštevnosť kolíše, ale pri týchto cykloch nerobíme preteky o zaplnenú kinosálu.

Celkom špeciálnou záležitosťou je relácia Kino-Ucho na rozhlasovej stanici Devín, špecifická tým, že o audiovizuálnom umení sa v nej možno vyjadrovať iba prostredníctvom zvuku...

– Zo Slovenského rozhlasu prišla ku mne ponuka na reláciu o filme. Keďže sme tri kolegyne, ktoré na fakulte prednášame dejiny svetového filmu, videlo sa mi ideálne robiť reláciu v trojici, čo sa aj osvedčilo. Cyklus o dejinách filmu sme nazvali Kino-Ucho – modelový čitateľ a poslucháč vie, že ide o parafrázu Kino-oka Dzigu Vertova. Prvú sériu ôsmich častí, vysielaných vlni, sme vybudovali na báze príbehu mladého cinefila a starej premietačky, ktorá ho zaspúča do tajov sveta filmu od počiatku až po koniec šesťdesiatych rokov a zároveň formuje cinefilov vzťah k historickej pamäti, ku kultúrnym hodnotám aj k analógovému filmu. Oživený stroj-premietačku nahovorila Zuzana Kronerová, čo tomu dodalo šťavu a, trúfam si povedať, aj kredit. Tohtoročnú sériu sme postavili viac mozaikovitú, bez nosného príbehu, a pokračujeme v nej obdobiť od sedemdesiatych rokov až po súčasnosť. Naďalej sriedame faktografické údaje, citáty a „pikošky“, ktoré dopĺňame hudbou. Každý si bude vedieť predstaviť, akou hudbou sme „nadupali“ časť *O príbehových slučkách, pascách a mozaikách*, venovanú Lynchovi, Jarmuschovi a Tarantinovi. Všetky časti sú dostupné vo webovom archíve SRo, čo dáva nádej na ich ďalšie šírenie a počúvanie.

Vráťme sa k tvojej knihe. Ak by si ju mala niekoľkými vetami odporučiť bežnému čitateľovi, ako by to vyzeralo?

– To je ťažká úloha... Ak naozaj ide o vedeckú a zároveň aj popularizačnú knihu, ako si sám podotkol, cestu k čitateľovi si nájde. Kto by však bol zvedavý iba na slovenskú erotiku, mohol by byť frustrovaný – čo však presne kopíruje frustráciu plynúcu z prílišných očakávaní a žiadneho efektu, ako je to pri mnohých slovenských filmoch. Kruh sa uzatvára. ◀

■ FOTO: Miro Nôta

Distribučné životy krátkých filmov

► Jana Ondíková (kultúrna manažérka)

Krátke filmy si žijú vlastným distribučným životom, ak ich teda predčasne nepochovali tí, ktorí sa pričínili o ich vznik, resp. ak disponujú právami ďalej s filmami nakladať. Ciest, ako dostať krátky film k divákovi, je stále viac. Až sa zdá, že to producentovi komplikuje rozhodovanie.

Životný cyklus hotového a nevyhnutne aj hodnotného filmu sa zväčša začína na festivaloch. Je vecou vzájomnej prestíže, na ktorom festivale sa ktorý slovenský (áno, aj krátky) film odpremiéruje. Zreťelné je to najmä pri tých najväčších podujatiach, ako sú Medzinárodný filmový festival Bratislava, Art Film Fest, Cinematik a Febiofest. Na prezentáciu (v prevažnej miere) krátkych študentských filmov je zamerané Áčko či práve znovuzrodený festival Early Melons. Krátke animované filmy z celého sveta súťažia na Bienále animácie Bratislava a na Fest Anči. Vyčíhať z aktuálnej slovenskej produkcie to najzaujímavejšie sa snažia mnohé ďalšie festivaly, a to aj v závislosti od svojho zamerania (Jeden svet, Hory a mesto). Špeciálnou tematických prehliadok (Kinobus) či filmových seminárov (4 živly) je skôr oprašovanie starších krátkych titulov. Kinobus, ktorý je na Slovensku unikátnym projektom práve vďaka zaradenej spiatocke, keď v zabudnutých dedinských kultúrnych domoch kriese kinotechniku a dováža autobusom vlastné publikum, predstavil počas svojej histórie napríklad krátky film Dušana Trančíka *Fotografovanie obyvateľov domu* či dokumentárny debut Martina Slivku *Voda a práca*. Autobusom, ktorý je vybavený 35 mm premietačkou, putuje Bažant Kinematograf každé leto slovenskými mestami a letnými hudobnými festivalmi a pod šírým nebom podstrkáva širokej verejnosti k aktuálnym dlhometrážnym snímkam o dosť ambicióznejšie kúsky ako predfilmy (vo svojom poslednom ročníku napríklad chvályhodne vytiahol zo zlatého fondu dokumenty Dušana Hanáka či animované filmy Jaroslavy Havetovej).

Práve prebiehajúca digitalizácia kín má, samo-

zrejme, dosah aj na možnosti kinodistribúcie krátkych filmov. Cenovo dostupnejšie premietacie formáty by logicky mali spôsobiť nárast uvádzania predfilmov, no rozhodujúcu úlohu zohrávajú distribučné spoločnosti a ich ochota. Stálou (ak nie posledným mohykánom) v zaraďovaní predfilmov je medzi distribútormi Asociácia slovenských filmových klubov. Určite nie náhodou za posledné roky nasadzuje animované filmy: *Kamene, Dust and Glitter, Posledný autobus* alebo najnovšie *Sneh a Mesiac*. V roku 2013 vstupuje ASFK do distribúcie po prvýkrát s pásmom nových krátkych filmov, kde je popri animovaných tituloch *tWINS* a *Pandy* aj dokument *Hviezda* a hraná snímka *Výstava*. Spoločnosť Continental Film zase začala spoluprácu s VŠMU – od septembra 2013 do júna 2014 má postupne v distribúcii predstaviť 10 pásiem krátkych študentských filmov *Kobylky*. Návštevnosť ešte len ukáže, nakoľko sa takýto odvážny projekt môže v kinosálach stretnúť s publikom.

Čoraz častejšie skloňovaná kreatívna distribúcia je spojená aj s postupnou spoločenskou zmenou, ktorá u nás nastala v organizovaní kultúrneho života. Popri tradičných inštitúciách sa s čoraz väčším nasadením a aj bez zaistenej štátnej podpory hlásia k slovu občianske iniciatívy, ktoré v tých najprepracovanejších prípadoch nabierajú podobu nezávislých kultúrnych centier (bratislavská A4, Stanica Žilina-Záriečie, košická Tabačka, trenčiansky Klub Lúč, banskobystrická Záhrada, Nástupište 1 – 12 v Topoľčanoch...). Ich počet šťastne narastá. V týchto priestoroch sa síce nedá veľmi hovoriť o reprízovateľnosti jednotlivých filmov, o to viac sa však organizátori snažia spraviť z pre-

mietania zážitok sprevádzaný osobnou účasťou tvorcov. Za šťastné prepojenie krátkeho tanečného filmu s pohybovým divadlom možno považovať spoločné uvádzanie predstavenia *Soliloquy* od Debris Company s (takto dokonca reprízovanými) krátkymi tanečnými filmami *VoiceS* (2010) Petra Bebjaka a Yuriho Korca či *Deň* (2004) režiséra Jozefa Vlka.

Za posledné roky vyrástli na Slovensku mnohé väčšie i menšie kultúrne či komunitné centrá, rezidenčné sídla, galerijné priestory aj kaviarne, kde sa dajú premietiť aj krátke filmy. Zväčša ide o putovné prehliadky (v rámci projektu KRAŤASY, ktorý v rokoch 2011 až 2012 ponúkal výber z medzinárodných festivalov študentských filmov z Česka a zo Slovenska, sa do takejto neštandardnej celoslovenskej distribúcie dostal medzi inými jeden z najoceňovanejších dokumentov z VŠMU – *Arsy Versy* Mira Rema) alebo ozveny festivalov (Fest Anča Fič). V takomto pomaly prebúdzajúcom sa prostredí už má zmysel pokúšať sa aplikovať kreatívnu distribúciu. S touto víziou vznikla v roku 2012 nová distribučná spoločnosť Filmtopia. V portfóliu má zatiaľ len celovečerné filmy, no časom by mohli pribudnúť aj krátke. Zaujímavá je spolupráca, ktorú nadviazala s DOC ALLIANCE ako partner pri akvizícii slovenských filmov a zároveň promovaní tejto etablovanej medzinárodnej VOD platformy – distribučného online kanálu DAFilms.com na Slovensku. Na tomto portáli sú už pár rokov voľne prístupné slovenské študentské filmy Milana Baloga, Mira Rema, Miša Hudáka či Jany Minárikovej. Daniela Chlapíková z Filmtopie hodnotí situáciu so získavaním práv na zverejnenie nových študentských filmov ako čiastočne komplikovanú. Súvisí to so zaužívaným životným cyklom týchto filmov – najprv dvojročné putovanie po festivaloch, až potom ďalšie formy šírenia. Na takýchto portáloch je pritom štandardom možnosť zablokovať sledovanie filmu v istých regiónoch a zabezpečiť tak exkluzívnosť premiéry v danej krajine.

Novým hráčom na poli slovenskej filmovej distribúcie sa nečakane stalo Piano. Širokou čitateľskou obcou najprv s nevôľou prijímaný systém spolplatičovania (časti) obsahu významných slovenských novín a časopisov sa ukázal ako veľmi dobre pripravený nástroj na VOD distribúciu. Začalo sa to dokumentárnym filmom Zuzany Piussi *Od Fica do Fica*, ktorý zrazomenal nevídanú online sledovanosť a odštartoval distribúciu filmov pro-

stredníctvom Piana. To sa vyprofilovalo predovšetkým ako doplnkový distribučný kanál, ktorý negeneruje obrovské zisky, ale ani nevyžaduje od producentov náklady spojené s klasickou distribúciou. Zároveň je to ideálna (často jediná) cesta sprístupnenia krátkych filmov. Tie boli dosiaľ nasadené buď s časovým odstupom od ich kinodistribúcie (*Štyri a Dust and Glitter*), alebo ešte pred ňou, ako to bolo šikovne načasované v prípade animovaného filmu *Pandy*, ktorý bol zverejnený čerstvo po jeho ocenení v Cannes. Piano priznáva, že práve filmy so sebou priniesli významný nárast predplatiteľov.

Čo sa týka slovenských televízií, stratégia vysielania krátkych filmov tu zatiaľ chýba. Sympatickým pokusom spravodajskej televízie TA3 bola relácia *Študentskou kamerou*, v rámci ktorej boli v roku 2012 uvedené dokumenty študentov VŠMU a Akadémie umení. Zahraničné televízie sa s problémom pestrej minútáže krátkych filmov zväčša vyrovnávajú ich vysielaním v blokoch. Alebo televízia, ako to v najsúčasnejšej súčasnosti pripravuje ČT art, venuje študentským a krátkym filmom celú reláciu, v rámci ktorej sú predstavení tvorcovia a uvedené filmy (prvé časti magazínu *Prúvan* paradoxne režíruje Zuzana Piussi, čerstvo odsťahovaná do Prahy). Zopár pamätníkov si azda spomenie na podobne koncipovanú reláciu *DKP*, ktorá chvíľku jestvovala v slovenskej verejnoprávnej televízii.

Napokon sa dostávame ku krátkym filmom, ktoré majú na konte viaceru veľkých cien z prestížnych festivalov a pred sebou ďalšiu métu – zahraničnú distribúciu. Do francúzskej kinodistribúcie sa ako predfilmy pred animovaným „celovečernákom“ *Gruffalo* podarilo v roku 2011 dostať animovanému filmu Vandy Raýmanovej *Kto je tam?* (2010). Nao-pak, *Pandy* boli aj pri svojej 12-minútovej dĺžke pre českú kinodistribúciu zamietnuté ako prídlhé.

Profesii sales agenta sa na Slovensku akosi nedarí. Producentka Ivana Laučková však našla schopného predajcu v poľskej spoločnosti New Europe Film Sales, ktorému sa už podarilo predáť *Posledný autobus* viacerým zahraničným televíziám, napr. nemecko-francúzskej WDR/Arte, americkej Shorts TV, Canal+ v Španielsku aj Poľsku. Nezostáva nič iné, len zaželať takýmto filmom dlhý život. ▲

Slovenský film sa opäť stáva značkou

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Navonok sa možno zdá, že Slovenský filmový ústav (SFÚ) je chladná kamenná budova, zvnútra je to však organizmus v neustálom pohybe. Skrývajú sa pod ním názvy oddelenie filmových podujatí, Audiovizuálne informačné centrum, edičné oddelenie a Film.sk, oddelenie dokumentácie a knižničných služieb, Digitálna audiovizia, Klapka.sk, oddelenie filmového archívu. Aby tieto názvy nezneli len úradne či fádne, ponúkame sériu článkov s predstavením činností a výstupov ľudí, ktorí v ústave pôsobia. Tentoraz prichádza na rad oddelenie filmových podujatí.

Prioritnou úlohou oddelenia filmových podujatí je prezentácia slovenského filmu v zahraničí a súčasne toto oddelenie aktívne spolupracuje s väčšími i menšími domácimi filmovými podujatiami a pripravuje prehliadky zahraničných kinematografií, ktoré sa u nás chcú prezentovať na základe medzinárodných kultúrnych dohôd. Súčasťou Slovenského filmového ústavu (SFÚ) je toto oddelenie od roku 1991. „V SFÚ začalo fungovať po tom, ako bolo podobné oddelenie zrušené na Kolibe,“ spomína vedúca oddelenia filmových podujatí Viera Ďuricová. „Propagáciu slovenského filmu v zahraničí zabezpečovalo na Kolibe takzvané zahraničné oddelenie. Po zrušení Koliby boli traja pracovníci oddelenia vrátnane mňa delimitovaní do SFÚ. Bolo jasné, že činnosť smerom k zahraničiu musí pokračovať. Začali sme teda takmer odznova. Oddelenie malo postupne rôzne názvy, na začiatku sa volalo zahraničné oddelenie, potom oddelenie medzinárodných stykov, oddelenie medzinárodných kontaktov atď. Názvy sa menili tak, ako sa menili riaditelia SFÚ. Nástupcovia Martina Šmatláka, ktorý bol riaditeľom v čase, keď sa naše oddelenie stalo súčasťou SFÚ, žiaľ, o našej činnosti nemali ani poňatia. Niektorí z nich neboli od filmu a nezáležalo im na tom. V tom čase sme pracovali skôr zo zotrvačnosti,“ pokračuje Ďuricová. „Prvé roky boli dosť skromné, pretože to bolo obdobie zásadných zmien, čo sa odrazilo na produkcii

domácej tvorby. Na Kolibe ešte dobiehalo zopár filmov, ktoré boli roztočené. Nové inštitúcie len vznikali. Počas prvých rokov vzniklo málo filmov, ale v tom období sa aj tak robili prevažne prehliadky starších filmov, najmä z obdobia novej vlny a takzvaných zakázaných filmov. Bol o ne veľký záujem zo zahraničia. Vtedy ešte neexistovalo ani Národné kinematografické centrum, boli sme teda na všetko iba traja, neskôr dokonca dvaja. Neexistovali ani ďalšie podporové zložky, ako je napríklad edičné oddelenie či Audiovizuálne informačné centrum. SFÚ nebol v tom čase členom medzinárodných inštitúcií a organizácií, neexistovala účasť na svetových trhoch. A vlastne by na nich ani nebolo čo ponúkať, na rozdiel od posledného obdobia.“

Tvorcovia novej vlny sa dočkali uznania napríklad na veľkej prehliadke v rámci festivalu v Turíne (1994), v newyorskom Múzeu moderného umenia a Lincolnovom centre (2001) a pri mnohých ďalších prezentáciách. Niektoré boli sprevádzané komplikáciami, ako napr. prehliadka Český a slovenský film v parížskom Centre Pompidou (1996 – 1997), v rámci ktorej bolo uvedených asi 150 titulov a trvala takmer pol roka. „Prehliadka sa rodila v ťažkých podmienkach, pretože v tom období sa neustále menili riaditelia SFÚ a práve v tom čase tu bol riaditeľ, ktorý mal zlé vzťahy s filmármi a odmietal prehliadku podporovať,“ spomína Ďuricová. „Filmári ju bojkotovali, odmietli ísť do Paríža. Bolo to celé

dramatické, ale prezentácia rozhodne stála za to, získali sme množstvo kontaktov a požiadaviek na ďalšie prehliadky.“

Oddelenie spolupracuje asi na sto podujatiach ročne. „Počas celého roka organizujeme rôzne filmové prehliadky a fokusy, workshopy, podujatia pre profesionálov alebo na nich spolupracujeme, komunikujeme s niekoľkými festivalmi a partnermi doma i v zahraničí, poskytujeme informačný servis domácim profesionálom i zahraničným záujemcom – novinárom, zostavovateľom festivalových programov, producentom, distribútorom a tak ďalej – a takisto informujeme o novinkách na internetovej stránke www.aic.sk a na sociálnych sieťach – www.facebook.com/filmovuyustav či www.twitter.com/filmovuyustav – alebo prostredníctvom svojich tlačovín, teda katalógov Slovenské filmy, Pripravované slovenské filmy, newsletter k účasti na veľkých podujatiach, a elektronických kanálov – mailing, www.issuu.com/slovakfilmoinstitute,“ hovorí Katarína Tomková, ktorá pracuje v oddelení filmových podujatí od roku 2009. „Náš rok má tri hlavné, checkpoiny: februárový Berlín, májové Cannes a júlové Karlove Vary. Prvé dva sú významné festivaly, ale keďže nie každý rok sa v ich programe ocitne slovenský film, pre nás znamenajú predovšetkým prípravu na filmové trhy, na ktorých má Slovensko zastúpenie vo forme prezentačných a informačných stánkov – miest, kde nielen informujeme o slovenskom filme a promujeme ho, ale aj absolvujeme stretnutia či podujatia, ktoré s touto prezentáciou a medzinárodnou účasťou súvisia. Zároveň takýto stánok či pavilón slúži ako miesto stretávania pre slovenských profesionálov. Festival v Karlových Varoch je zase najväčším filmovým podujatím v regióne, spravidla uvádza nemalé množstvo slovenských filmov a takisto poskytuje priestor na prezentáciu pripravovaných filmových projektov pre profesionálne publikum. Situácia sa v posledných rokoch vyvinula tak, že čoraz častejšie prichádza dopyt zvonku. To však neznamená, že sa naň spoľiehame. Teší nás, že profesionáli v zahraničí začínajú vnímať slovenský film ako ‚značku‘, začínajú registrovať slovenských tvorcov a sledovať ich profesionálnu dráhu, začínajú očakávať novinky. No naše aktivity ani ich miera preto nepoľavuje – filmov je stále viac, začínajú mať silnejšiu účasť a význam na medzinárodnom poli.“

Pravidelná účasť na svetových filmových trhoch

znamenala zlom v prezentácii slovenského filmu v zahraničí. Na oddelenie sa tak pred ich konaním obracajú filmári a producenti s prosbou o konzultácie. „Takmer každý, kto má nový film, sa na nás obracia so žiadosťou o radu, ako sa zorientovať pri prihlasovaní filmov na festivaly. Väčšie produkčné spoločnosti si to už robia samy. Najintenzívnejšie je to, samozrejme, pred filmovými trhmi, ale je toho dosť aj počas roka. Keď sa robí napríklad veľká prehliadka, ako je Kino na hranici, LFS a podobne, komunikácia sa sústreďuje u nás, aby nebolo treba oslovovať každého tvorca zvlášť,“ vysvetľuje Ďuricová. „Ide najmä o informačný servis – nie každý tvorca alebo producent má skúsenosti s medzinárodnou účasťou a potrebuje uviesť do kontextu, poradiť, vybaviť kontakty. Závisí to však aj od záujmu tvorca, od typu projektu a našich možností. Ideálne je, keď ide o vzájomnú spoluprácu a prúd informácií. Bohužiaľ, nie je v našich možnostiach podporovať účasť aj finančne. Nie vždy však ide iba o producentov, režisérov, novinárov, niekedy sú to napríklad autori odborných kníh úplne iného ako filmového zamerania, ktorí hľadajú špecifickú informáciu týkajúcu sa ich odboru, napríklad o téme psychických porúch v slovenskom filme. Takže s nami komunikujú tak jednotlivci, ako aj spoločnosti,“ dopĺňa Tomková. Podobný komplexný servis neposkytuje na Slovensku nikto iný. Činnosť oddelenia sa počas dvoch desiatok rokov výrazne menila od čias, keď Slovensko takmer nemalo zahraničný vzťahom z aktuálnej tvorby čo ponúknuť, pretože sa nakrútil len jeden-dva filmy ročne, až po súčasné úspechy domácich tvorcov na zahraničných podujatiach. Katarína Tomková upozorňuje aj na zlepšujúcu sa situáciu s archívnymi filmami, s ktorými oddelenie takisto pracuje. „Signifikantné tituly slovenskej kinematografie začínajú byť k dispozícii aj na DCP nosičoch a digitalizačný proces prispieva k tomu, aby sa tieto filmy ľahšie dostávali do sveta. Aj slovenská audiovizuálna obec je rozhladenejšia, má väčšie medzinárodné skúsenosti, zúčastňuje sa na rôznych podujatiach určených profesionálom a vzdeláva sa. Vzrastá počet mladých produkcií. Prioritou nášho oddelenia stále ostáva propagovať slovenské filmy – archívne aj aktuálne –, spolupracovať na ich prezentácii a pracovať na tom, aby sa pod pojmom ‚slovenský film‘ chápala etablovaná, rešpektovaná kinematografia.“ ▲

Colette ničím výnimočná

► Michala Burcáková (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Druhá svetová vojna predstavuje v oblasti umenia tému neustále oživovanú a ako memento sa v rôznych obmenách opakovane vracia aj na plátna kín. Len v česko-slovenskom kontexte vzniklo za posledné roky niekoľko filmov tematicky ťažiacich z tohto obdobia: **Všetci moji blízki** (1999), **Musíme si pomáhať** (2000), **Želary** (2003), **Nedodržaný sľub** (2008) či **Lidice** (2011). Teraz k nim pribudol titul **Colette** režiséra Milana Cieslara. Intuícia našepkávala, že sa z tejto kategórie nebude zvlášť vymykať a úspešnejšie zo spomínaných filmov nedobehne príbehom ani spracovaním. Nuž, nemýlila sa.

Filmom *Colette* Milan Cieslar nadväzuje na svoje predchádzajúce snímky *Der Lebensborn – Pramen života* (2000) a *Krev zmizlého* (2005), nakrútené podľa scenárov Vladimíra Kórnera, a zakončuje ním svoju trilógiu historických filmov zasadených do obdobia druhej svetovej vojny. Jeho najnovší film je adaptáciou románu Arnošta Lustiga s názvom *Colette. Dívka z Antverp*.

Filmová *Colette* prichádza do tábora Birkenau s transportom z Antverp. Vďaka malej rade od židovského väzňa Viliho sa jej podarí zachrániť pred istou smrťou. Tá bezprostredne po vystúpení z vlaku postihne celú jej rodinu. Medzi Colette a Vilim sa rodí výnimočná láska, ktorá zjemňuje neľahké podmienky spojené so životom v tábore smrti. Krehká kráska Colette očarí aj Weissackera, veliteľa pracovného komanda Kanada. V snahe uchrániť si vlastný život sa podvoľuje jeho požiadavkám a

ocitá sa tak v sklučujúcej pavučine protichodných prejavov lásky, pričom jedna jej pomáha psychicky sa vyrovnáť s tou druhou.

Pomerne klasický melodramatický príbeh ťažko skúšanej lásky Colette a Viliho rámcuje iná, kratšia dejová línia odohrávajúca sa v New Yorku sedemdesiatych rokov. V úvode filmu sa už vyše päťdesiatročný spisovateľ Vili zoznamuje s matkou snúbenice svojho syna Yvette McCain, s ktorou ho okrem spoločnej budúcnosti ich detí spája aj minulosť prežitá v koncentračnom tábore. Hneď úvodná sekvencia zasnub divákovi odhalí, že *Colette* nebude na poli narácie oplývať invenčnosťou. Prvoplánový detail jazvy na dlani Yvette zásobí diváka až prebytkom informácií, a tak na každom ďalšiu otázku nastolenú tvorcami okamžite nachádza odpoveď. Preto sa celá dráma a budované napätie okolo plánovaného útoku Viliho a Colette

z tábora neskôr javia ako zbytočné a nefunkčné. Prekvapenie sa nekoná, divák totiž dopredu vie, ako to celé dopadne.

Už z rozhovorov s Milanom Cieslarom i z informácií o priebehu natáčania je jasné, že film vstupoval do produkcie s pomerne vysokými ambíciami a snahou uspieť predovšetkým u zahraničného publika. Svedčia o tom početné postprodukčné zásahy (prostredníctvom vizuálnych efektov bol dotvorený Birkenau, Bratislava sa zmenila na niekoľko svetových metropol), produkčne náročné veľké celky zobrazujúce mašinériu tábora, práca s komparzom i herecké obsadenie. V snahe zachovať čo najväčšiu autenticitu sa Cieslar pri hereckom obsadzovaní jednotlivých členov koncentračného tábora pridržal národnosti postáv v scenári. Tak sa stalo, že Belgičanku Colette hrá Francúzka (Clémence Thioly), českého židovského chlapca Viliho hrá Čech (Jiří Mádln), záporného nemeckého komandanta zas Nemeč (Eric Bouwer) a českých, slovenských a poľských židovských väzňov z koncentračného tábora hrajú herci z Česka, zo Slovenska a z Poľska. Natáčanie prebehlo v anglickom jazyku a pre českú a slovenskú dis-

tribúciu sa film dodatočne nadaboval – nie práve vydarene. Nemotorný postsynchronón pôsobí ako päšť na oko a podceňuje vnímavosť domáceho diváka. Ten si sice vďaka televízii privykol na dabing rôznorodej kvality, na plátna kín však takéto prešľapy nepatria.

Filmu neprospejú ani početné snové sekvencie, ktoré vizualizujú vnútorné prežívanie Viliho a Colette a ich fantazírovanie o spoločnom živote. Záber milujúcej sa dvojice prelínajúci sa do obrazu východu slnka, zružovená hladina mora či detaily letiacich čajok pôsobia gýčovo a v kontexte filmovej narácie sú posunom o niekoľko rokov späť.

Na otázku, prečo by sme mali prísť do kina na snímku *Colette*, odpovedal Milan Cieslar vo filmovom presskite takto: „*Pretože si to Arnošt Lustig zaslúži a navyše prinášame zaujímavý, strhujúci príbeh na hrane historického, ale i akčného filmu pre najširšie publikum.*“ Ak ste si v šírke tohto publika voľne sedadlo nenašli, je to určite jeden z pádných dôvodov, prečo na *Colette* do kina nechodiť. Film sa totiž postojacky sleduje len ťažko. ▲

Colette (Colette, Česko/Slovensko, 2013) _RÉŽIA: Milan Cieslar _SCENÁR: M. Cieslar, Arnošt Lustig, Ladislava Chateau _KAMERA: Marek Jícha
_STRIH: Patrik Pašš _HUDBA: Atli Orvarsson _HRAJÚ: Clémence Thioly, Jiří Mádln, Eric Bouwer, Andy Hryc, Zuzana Mauréry, Ondřej Vetchý a iní
_MINUTÁŽ: 126 min. _HODNOTENIE: ●●

Panoptikum reálneho kapitalizmu alla romana

► Pavel Branko (filmový publicista)

Je autorskou iróniou, ak svoju zžieravú sociálno-kritickú správu o stave posttotalitnej spoločnosti, do ktorej sa tzv. *starým štruktúram* podarilo preplávať aj so svojimi väzbami a konexiami, autor nazval *Pozíciou dieťaťa*, hoci film je vyslovene dámskou jazdou, muži sú prevažne pasívne obeť manipulácie. Nuž a „dieťa“ je 37-ročná maznáčikovská obluda, ukážkový plod výchovy opičou láskou zazobanej dominantnej matky, ktorá v neuveriteľne plastickom podaní Luminice Gheorghiu ovláda prakticky celý filmový priestor a už pre túto hereckú exhibíciu sa film oddá vidieť.

Zápletká je jednoduchá a ani nie nová – maznáčik pri predbiehaní zrazí a usmrtí proletárske chlapča a matka, príslušníčka establišmentu, hneď uvedie do pohybu celú sieť konexií a známostí, aby synčeka z kalamity vysekala. A to napriek tomu, že synček ju nenávidí a pohŕda ňou, lenže vychovaný ako v bavlne sám dokáže žiť len zo dňa na deň a bez matkinej pomoci, ktorú zúriivo odmieta, by sa iba dal niešť prúdom do súkolesia justície, ktorá je síce ohybná ako paragraf, ale iba pre tých, čo v tom vedia chodiť.

Toto *vedieť v tom chodiť* a mať všade správneho strýčka či číslo telefónu je hlavnou témou depresívneho obrazu spoločnosti, kde ruka ruku myje a ten, kto maže, ten sa vezie. Tak sa anatómia patologického vzťahu matka – syn, spojená s prenikavým pohľadom sociológa na chorú spoločnosť, kde korupcia a cynizmus sú normou každodenných medziľudských vzťahov, mení na čosi ako sériu psychohier naživo, kde lepší šachista lepšie odhad-

ne, ako na ktorého protivníka ísť a kam až v nátlaku môže zájsť. Kľúčovou partiou sa má stať návšteva u rodičov zabitého chlapčata, lebo ak oni nepodajú či stiahnu žalobu, s políciou a zapisnicami sa to poľahky zametie pod stôl a už sa na tom pracuje.

Kým však na tú poslednú kľúčovú partiu dôjde, treba najprv získať synovu družku, s ktorou je protagonistka na nože, a s jej pomocou potom syna, ktorému sa do ničoho nechce, veď nenávidená mama aj tak všetko zariadi. Nakoniec však obe ženy zlomia aj jeho, ale s tým, že on z auta nevystúpi, a teraz protagonistka sedí v izbičkej chudobných rodičov, ktorých život naučil, že ťahať sa za prsty s páňmi chudákovi nikdy nič dobrého nedonesie, a teraz zarazene počúvajú srdcervúci výstup paničky, ktorá vie tak dojemne hrkútať o úderoch osudu, materských stratách a milosrdenstve, v kabelke však má naporúdzí obálku s okrúhlou sumičkou, akože na pohreb.

Sebavedomá veľmajsterka, ktorej šachové ume-

nie platí v kruhoch establišmentu, kde je doma ako ryba vo vode, sa tu však zrazu ocitne na neznámej pôde. Tento čudný proletársky svet sa riadi hodnotovou hierarchiou, o ktorej ona ani netuší, že by mohla existovať aj niekde inde než v nejakých katechizmoch, no keď jej to dôjde, obdivuhodne rýchlo prepne z nacvičenej scény do ozajstnej ľudskej empatie. To sa naozaj učlovečila, alebo dokázala prejsť do novej, nepredpokladanej úlohy? Tak či onak, sledovať tento prechod z pripraveného predstavenia do polohy autentického spoluprežívania nás robí účastníkmi hereckého zázraku. A nie je to jediný zázrak tohto záveru. Lebo keď auto už štartuje do svojho pozlátkového sveta a syn zrazu začne mykať kľučkou dvier, ktorú má, symbolicky, takisto pod kontrolou mama vodička, a vynúti si, aby mu otvorila, je to znamenie prelomu, kde sa maznáčik prvý raz vymaní z pút. Pristúpi k dedičanovi, nerozhodne stojacemu v chatrných vrátkach, postojom vyjadrujúc bezslonnú skrúšenosť, a keď nakoniec natiahne ruku k otcovi svojej obete, otec to mlčky pokánie prijme. Hrabalovská perlička na dne umožnila maznáčikovi prvý krok k autentickému životu, spojenému so zodpovednosťou. V estetike sa to volá katarzia, obrazne je to zázrak, podobný tomu z Lehotského *Zázraku*, kde antipód

maznáčika, dievča ako fackovací panák života, v závere prvým úsmevom prijme dar života, ktorý po celý čas odmieta.

Autor tu akoby bleskom osvetlil podstatu neoliberalistického sveta, kde, slovami Milana Lajčiaka, *je jeden svet, a predsa dva sú svety*, bez toho, aby sa hneď hlásil k bojovnému *mier chatrčiam, vojnu palácom*, ktorým volal do boja Georg Büchner už roku 1838. Netzer sa nehlási k triednemu boju, ale odhaľuje triednu priepasť, ktorú by neoliberalizmus tak rád zahovoril. Či tá perlička na dne sociálne reprezentuje dedinsko-proletársku vrstvu, je v skorumpovanej spoločnosti asi pochybné. Reprezentuje skôr potenciál zdedenej mentality, ktorej autor drží palce, aj keď od takto ubitej a rezignovanej vrstvy nik nemôže očakávať, že by mohla zmeniť svet.

Tu sme aj pri novátorstve Netzerovho filmu. Poetika rumunskej novej vlny má už svoje pevné tvary, ba aj spojencov v iných kultúrach, ako sú napr. bratia Dardennovci, a Netzer k nej ničím novým neprispieva. No na triednu priepasť, ktorá rozdeľuje posttotalitnú spoločnosť, poukázal vo svojom chladne sarkastickom realizme ako prvý, takže hoci ho majstrovstvom ponoru viaceré filmy tejto vlny prevyšujú, toto eticky a sociálne závažné prvenstvo patrí jemu. ▲

Pozícia dieťaťa (Pozicia Copilului, Rumunsko, 2012) _RÉŽIA: Calin Peter Netzer **_SCENÁR:** Razvan Radulescu, C. P. Netzer **_KAMERA:** Andrei Butica **_STRIH:** Dana Bunescu **_HRAJÚ:** Luminica Gheorghiu, Bogdan Dumitrache, Florin Zamfirescu a iní **_MINUTÁŽ:** 112 min. **_HODNOTENIE:** ●●●●●

Piešťany sa hýbali obrazmi

► Daniel Bernát

V súťažných sekciách 8. medzinárodného filmového festivalu Cinematik síce zvíťazili filmy, ktoré sa už v slovenských kinách premietali, ale diváci mohli vidieť aj nevídané. Napríklad film *Ešte ste nič nevideli*, ktorý nakrútil Alain Resnais. Tomuto režisérovi venoval piešťanský Cinematik, ktorý sa konal od 6. do 12. septembra, špeciálny priestor.

Dánsky *Hon* v réžii Thomasa Vinterberga sa stal víťazom hlavnej súťažnej sekcie Meeting Point Europe. V nej sa na základe hlasovania sedemnástich európskych kritikov ocitlo deväť snímok, ktoré majú byť tým najlepším, čo v Európe vzniklo v rokoch 2012 a 2013. Tentoraz sa tam nenašlo miesto pre žiadny východoeurópsky film.

Do zostavy sa však dostal napríklad skvelý koprodukčný dokument *Akt vraždenia*. Režisér Joshua Oppenheimer v ňom predstavuje indonézskech mužov, ktorí sa kedysi podieľali na vyvražďovaní komunistov (či údajných komunistov). Šokujúce je nielen to, že zabíjali bez okolkov a vo veľkom, ale aj to, že s odstupom času dokážu na svoje plienenie spomínať s úsmevom a drzým pocitom neohrozenosti. Sami sa chceli vidieť ako hrdinovia, ktorých poznali z filmového plátna, a aj dnes ich mnohí za hrdinov považujú. *Akt vraždenia* zachytáva týchto gangstrov pri nakrúcaní inscenovaného filmu, ktorý má vypovedať o ich niekdajšej činnosti. Hlavného protagonistu to však napokon zneistí, prejaví sa u neho vnútorná kríza a nevoľnosť. Je celkom možné, že pri pohľade na všetky tie zvrátenosti príde zle aj tým, čo v kinosále spočiatku len neveria vlastným očiam.

V súťaži Cinematik.doc, ktorá pozostávala z celovečerných slovenských dokumentov, bolo tento rok jedenásť snímok. Vráťane novinky *Zamatoví teroristi* v réžii Pavla Pekarčíka, Ivana Ostrochovského a Petra Kerekesa, ktorá celý festival otvárala. Cenu si napokon na základe rozhodnutia päťčlen-

nej poroty odniesol film Roberta Kirchhoffa *Kauza Cervanová*. V programe však mali slovenské snímky početnejšie zastúpenie a dostali sa doň aj študentské projekty. Cinematik si navyše pripomenul 50. výročie SFÚ a životné jubileá režisérov Dušana Hanáka a Juraja Jakubiska uvedením filmov *Obrazy starého sveta* a *Tisícročná včela* z digitálne reštaurovaných kópií.

Udeľovala sa aj Cena Rešpekt, po ktorú si do Piešťan prišiel britský režisér Ben Wheatley. Organizátori festivalu zároveň starostlivo predstavili tvorbu francúzskeho filmára Alaina Resnaisa, ktorý si zasluhuje rešpekt nielen pre svoje novátorské vstupy do kinematografie spred viac ako polstoročia, ale aj preto, že vo svojich 91 rokoch pracuje na ďalšej snímke. Cinematik uviedol aj Resnaisov ostatný film *Ešte ste nič nevideli* (2012), v ktorom autor opäť potvrdil, že chce divákovi ponúkať iný ako bežný zážitok, čo je sympatické napriek výhradám, ktoré môžu smerovať k výslednému stvárneniu zaujímavého konceptu. Diváci sa dočkali aj starších Resnaisových filmov vrátane slávnych titulov *Vlani v Marienbade* či *Hirošima, moja láska* a mnohorakú reflexiu jeho tvorby obsahuje zborník štúdií *Kinematografia mozgu*, ktorý vydal Cinematik v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom. Publikáciu pokrstili pred projekciou spomínanej snímky *Ešte ste nič nevideli*. A zdalo sa, že festival si našiel divákov, ktorí majú chuť vyraziť do kina na to, čo ešte nevideli, ale aj na to ostatné. ◀

KINO LUMIÈRE > FILMOVÝ KABINET – 2. SEMESTER

KINO SLOVENSKEHO FILMOVÉHO ÚSTAVU
ŠPÍTALSKÁ UL. 4
BRATISLAVA

KINO LUMIÈRE

filmový
KABINET

„Celá táto dráma a tolko lásky
nie sú nič, len svetlo a tieň.“

JEAN EPSTEIN

▣ PROGRAM (prednáška spojená s projekciou sa začína vždy o 18. hod.)

10. 10. 2013 PREDNÁŠKA **Klasický hollywoodsky film a rozprávanie**
PROJEKCIA **Prepadnutie** (r. John Ford, 1939)
24. 10. 2013 PREDNÁŠKA **Orson Welles a hĺbka obrazu**
PROJEKCIA **Občan Kane** (r. Orson Welles, 1941)
7. 11. 2013 PREDNÁŠKA **Taliansky neorealizmus a čistá skutočnosť**
PROJEKCIA **Zlodeji bicyklov** (r. Vittorio De Sica, 1948)
21. 11. 2013 PREDNÁŠKA **Ázijská kinematografia a pravda**
PROJEKCIA **Rašomon** (r. Akira Kurosawa, 1950)
5. 12. 2013 PREDNÁŠKA **Slovenský film a hrdina**
PROJEKCIA **Kapitán Dabač** (r. Palo Bielik, 1957)
19. 12. 2013 PREDNÁŠKA **Michelangelo Antonioni, Federico Fellini a (seba)reflexia**
PROJEKCIA **Sladký život** (r. Federico Fellini, 1960)
16. 1. 2014 PREDNÁŠKA **Alfred Hitchcock a napätie**
PROJEKCIA **Psycho** (r. Alfred Hitchcock, 1960)
30. 1. 2014 PREDNÁŠKA **Robert Bresson, Alain Resnais: Udalosť a virtualita**
PROJEKCIA **Hirošima, moja láska** (r. Alain Resnais, 1959)

REALIZÁCIU FILMOVÉHO KABINETU PODPORIL

afj AUDIO
VIZUÁLNY
FOND

fiaf

WWW.NAVSTEVNIK.SK
WWW.AIC.SK/KINOLUMIERE

50 ROKOV
YEARS
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO ÚSTAVU
OF THE SLOVAK FILM
INSTITUTE
1963 - 2013

Uctili si trojicu výnimočných hercov

V Považskej Bystrici 6. septembra slávnostne odhalili bustu herca Jozefa Kronera, ktorá je osadená na pamätníku venovanom umeleckej rodine Kronerovcov. S nápadom vytvoriť pamätník prišlo občianske združenie Pandora, ktoré iniciovalo verejnú zbierku. Autorkou bronzovej sochy je Alena Pátoprstá. Odhalenie busty a pamätníka sprevádzal bohatý kultúrny program s premietaním filmu *Pacho, hybský zbojník*. Banská Štiavnica si zase pamätnou tabuľou pripomenula hercov Júliusa Pántika a Gustáva Valacha. Tabuľu na budove bývalého Štátneho slovenského reálneho gymnázia Andreja Kmeťa, kde obaja herci študovali, slávnostne odhalili 17. septembra. Táto udalosť bola spojená s premietaním filmu *Rodná zem*. Podujatie sa uskutočnilo aj s podporou SFÚ.

► jar

O Oscara zabojuje Môj pes Killer

Členovia Slovenskej filmovej a televíznej akadémie (SFTA) vyslali do boja o cenu americkej Akadémie filmových umení a vied v kategórii cudzojazyčný film drámu Miry Fornay *Môj pes Killer*, ktorá získala 34 percent hlasov. Do hlasovania sa zapojilo 74 zo 136 riadnych členov SFTA a vybrali z dvanástich titulov: *Cigáni idú do voľieb* (r. J. Vojtek), *Krehká identita* (r. Z. Piussi), *Miluj ma alebo odíď* (r. M. Čengel Solčanská), *Ďakujem, dobre* (r. M. Prikler), *Attonitas* (r. J. Mottl), *Môj pes Killer* (r. M. Fornay), *Exponáty alebo príbehy z kaštiela* (r. P. Korec), *Intrigy* (r. J. Kilián), *ABSOLVENTI/Sloboda nie je zadarmo* (r. T. Krupa), *Kauza Cervanová* (r. R. Kirchhoff), *Zázrak* (r. J. Lehotský) a *Colette* (r. M. Cieslar).

► jar

Bažant Kinematograf uzavrel svoju 11. sezónu

Bažant Kinematograf ukončil 9. septembra svoju 11. sezónu, trvajúcu vyše jedenásť týždňov, počas ktorej navštívil 36 slovenských miest. Premietania slovenských a českých filmov si prišlo pozrieť takmer 44 000 divákov. Ďalších okolo 12 500 divákov si prišlo pozrieť projekcie na Magio plázaach v Bra-

tislave a Košiciach. Filmovú kolekciu 2013 tvorilo tradične päť českých a slovenských celovečerných titulov, bonusom bola špeciálna kolekcia krátkych filmov významných slovenských tvorcov. Najnavštevovanejším titulom bol film Jakuba Kronera *Lóve*, ktorý videlo 10 960 divákov.

► jar

MIDPOINT ocenil slovenský scenár

Medzinárodný vzdelávací program MIDPOINT, zameraný na podporu talentov a rozvoj európskej scenáristiky a dramaturgie, sa po štvrtý raz konal na pražskej FAMU (23. august – 1. september). Cenu za najlepší scenár na celovečerný hraný film, podporenú sumou 1 500 eur, získal projekt *Magda H.* scenáristky Terézie Simanovej, absolventky VŠMU v Bratislave, a producenta Petra Badača z pražskej FAMU. Na projekte spolupracuje aj absolventka VŠMU Barbora Berezňáková. *Magda H.* je príbehom spleťtého života herečky a prvej slovenskej divadelnej režisérky Magdy Husákovej-Lokvencovej, právničky a prvej ženy prezidenta Gustáva Husáka. Ďalší dramaturgický workshop MIDPOINT bude prebiehať v Bratislave, a to 8. až 10. októbra. Je určený filmovým profesionálom – autorom scenárov. Lektorom bude scenárista, dramaturg a pedagóg vyučujúci na University of Southern California Martin Daniel.

► jar

Zomrel Jozef Bednárík

Posledná opona sa 22. augusta zavrela za hercom a režisérom Jozefom Bednárikom. Zomrel vo veku 65 rokov. Aj keď najväčšie uznanie získal ako divadelný, operný a muzikálový režisér, netreba zabúdať ani na jeho bohatú filmografiu. Bednárík nakrútil desiatky televíznych inscenácií a v mnohých účinkoval. Spomeňme aspoň jeho hereckú účasť vo filmoch a v seriáloch *Adam Šangala*, *Spadla z oblakov*, *Sváko Ragan*, *Rača*, *láska moja* či *Zlatá priadka*, z jeho režijných počinov televízne projekty *Nebojsa*, *Rozprávanie kvetu kamélie*, *Noc pred Kračúnom*, *Dunajské rozprávky*, *Trpký voz nádeje* alebo *Jakubov rebrík*.

► jar

Napísal život...

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Autorská dvojica Peter Michalovič – Vlastimil Zuska vo vstupnej úvahe knihy *Juraj Jakubisko* (SFÚ, 2005) uvádza: „*Naším zámerom nie je vysvetľovanie diela životnými osudmi autora, teda použitím tzv. biografickej kritiky.*“ Rovnako sa uisluje „*vyviazať dielo z politicko-ideologických súvislostí, ktoré sú v našej kultúre až príliš prečeňované a nie vždy sú tým najlepším kľúčom k pochopeniu zmyslu diela.*“ Jakubiskova autobiografia *Živé striebro* môže byť okrem pútavého a zábavného čítania aj ďalším interpretačným kľúčom.

V 379 obrazoch (rozdelených do 16 kapitol) sa pred čitateľom odvíja Jakubiskova cesta z rodného Kojšova až na prestížne festivaly a k statusu uznávaného tvorca. Režisér stále zdôrazňuje, že najlepším fabulátorom je sám život, a jeho príbeh to potvrdzuje.

Jakubisko je vynikajúci rozprávač a svoju autobiografiu podáva ako sled krátkych príbehov, spomienok, obrázkov či jednoduchých postrehov. Niektoré z nich majú len zopár riadkov a vytvárajú dojem denníkových zápiskov. Mnohé z nich už stihli zľudovieť. Jakubiskovo rozprávanie je rovnaké ako jeho filmy – hravé, výbušné, pitoreskné, sebaironické. Nešetří farbistými detailmi, často veľmi sugestívnymi. Mnohé sa vám zdajú povedomé a vzápätí si uvedomíte, že ste ich videli v niektorom filme. Obrázky sa stávajú filmovými zábermi, sú živé, až hmatateľné. Jakubisko nezaťažuje text komplikovanými úvahami alebo do seba zahľadeným filozofovaním, rozpráva s ľahkosťou a nebráni sa subjektívnej interpretácii udalostí. Hoci vo svojich spomienkach postupuje kontinuálne od detstva cez dospievanie, strednú školu, vojenčinu, FAMU až po začiatky profesionálnej tvorby, nejde o súvislý text, preto je možné otvoriť si knihu kdekoľvek a prečítať si náhodne vybranú kapitolu. Bežné príbehy striedajú bizarné zážitky. Anonymné figúry, rodina, budúce slávne mená, dedina či mesto, všetko si je svojím významom rovnocenné: kamarát z vojny, Praha, Košice, školská láska, Ginsberg účinkujúci v Jakubiskovom študentskom filme. Jednotlivými kapitolami, uvádzanými fotografiou charakterizujúcou dané obdobie, sa vinie aj silná ženská línia, od obrazov tragicky zosnulej matky a energetickej babičky cez všetky

Juraj Jakubisko: Živé striebro
(XYZ, Praha, 2013, 344 strán)

platonické, krátke, intenzívne i banálne lásky až po osudové ženy. Príbehy sú nabité telesnosťou, opätovanými i neopätovanými citmi, tragédiou, vášňou, smútkom.

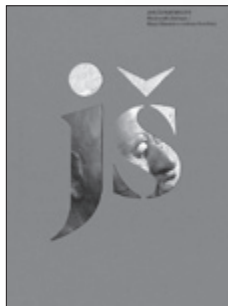
Kapitoly venované detstvu a dospievaniu sú zaujímavé najmä ako dobové obrázky, ale bez sépiového nádychu a naftalínového závanu. Študentské roky sú sledom bláznivých zážitkov, objavovania, umeleckých ambícií a hľadania vlastnej cesty. Už tu sa stretávame s menami ako Juraj Herz, Albín Brunovský, Milan Sládek... a, samozrejme, Elo Havetta. Čitateľsky najatraktívnejšia je časť venovaná štúdiám na FAMU a prvým študentským a profesionálnym filmom. Aj keď bol Jakubisko na začiatku v pozícii osamelého bežca, svojím talentom si dokázal vybojovať uznanie – najskôr na škole a neskôr i medzi filmármi, ktorí odštartovali domácu novú vlnu. Knihu uzatvára nástup normalizácie (... *ko-nečnou zastávkou, kam sa živé striebro dokotúľa, je skutočné peklo*) a symbolicky aj pohreb režisérovoho spolupútника Havettu.

Kultúrne mimoriadne stimulujúce roky zachytil Jakubisko vo svojich spomienkach s hravosťou a ľahkosťou. Či prispôsobí rétoriku a formu ďalšieho rozprávania šedi a obludnosti normalizácie, to uvidíme, režisér už avizuje pokračovanie svojich pamätí. *Živé striebro* zaujme obsahom a poteší bohatou obrazovou prílohou i autorskou obálkou. Pri čítaní však pôsobí rušivo veľké množstvo chýb, ako je chýbajúca interpunkcia, písmená českej abecedy, nesprávne skloňovanie, čo (zo strany vydavateľstva) nepochopiteľne znehodnocuje inak veľmi zaujímavú (a dôležitú) knihu aj Jakubiskov tvorivý prínos. ◀

Krystyna Wanatowiczová:
Miloš Havel
– český filmový magnát.
(Knihovna Václava Havla, o. p. s.,
Praha, 2013, 552 strán, 24,98 €)

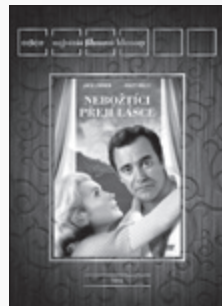
Po páde komunistického režimu, počas ktorého bola tabuizovaná aj výrazná postava filmového magnáta, producenta Miloša Havla (1899 – 1968), prominenta z čias prvej ČSR a protektorátu, sa prekvapujúco dlho neobjavila jeho ucelená monografia. Práve predkladaná publikácia je svojou obsahnosťou, vedeckou precíznosťou a pútavosťou pravým zadosťučiniením. Archívne dokumenty a svedectvá pamätníkov predstavujú v autorkinom spracovaní podnetný materiál pre záujemcov o film, kultúru, históriu alebo sociologicky vnímané životné peripetie výnimočnej individuality. Havlova kontroverzná pozícia vzhľadom na okupantskú moc mu vyslúžila nie celkom oprávnené obvinenie z kolaborácie. V nemeckom exile už opätovne podnikateľské šťastie nenašiel. Kedysi spoločensky žijúci bohém, povestný organizovaním bujarých večierkov, nekompromisnosťou pri obchodných rokovaniach a stigmou homosexualnej orientácie, zomrel zlomený, chudobný a osamelý. Kniha tlmí rezolútnosť jasných pravd a naznačuje silu okolností prispievajúcich k osudu osobnosti.

Bertrand Schmitt,
František Dryje (eds.):
Jan Svankmajer
– Možnosti dialogu / Mezi
filmem a volnou tvorbou
(Arbor vitae, Řevnice, 2013, 512 strán,
93,53 €/v anglickej mutácii 79,90 €)

Začiatkom roka v Prahe a počas leta v Olomouci fascinovala návštevníkov retrospektívna výstava svetoznámeho, unikátnou imaginiáciou podmaňujúceho surrealistického filmára a výtvarníka Jana Svankmajera. Mala rovnaký názov ako súbežne prezentovaná mimoriadna veľkoformátová knižná publikácia (aj v samostatnej anglickej verzii) s vyše štyristo reprodukciami. Tento reprezentatívny artefakt obsahuje všetko dôležité o tvorcových podnetoch, vplyvoch, predstavách aj umeleckých a občianskych postojoch. Okrem podrobných biografických textov sú tu esejisticky komponované, umenovedne či filozoficky zamerané rozborov filmov, s umelcovou inšpiráciou súvisiace témy ako rudolfínsky manierizmus alebo dejiny hermetizmu, podrobne je preskúmaný jeho vzťah k surrealizmu. Editori a hlavnými autorami textov, radených v chronologickej postupnosti Svankmajerovho diela, sú surrealistickí básnici z okruhu revue Analogon – Francúz Schmitt a Čech Dryje. Na konci knihy sú Svankmajerove vlastné texty – či už o filmovej tvorbe, alebo záznamy snov.

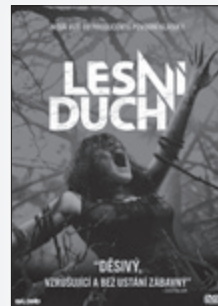
► Peter Ulman

Nebožtíci žičia láske
(Magic Box)

Aj taká tragická udalosť, akou je pohreb, sa v rukách zručného autora dokáže zmeniť na znamenitú ouvertúru ku komédii. Dokonca k romantickej komédii. Dokonca bez otravného cukrového happy endu. Dokonca aj s nadčasovými gagmi a umne dávkovanou porciou satiry a sarkazmu. Úspešný obchodník Wendell Armbruster junior (Jack Lemmon) je v dôsledku úmrtia svojho otca donútený vycestovať na ostrov Ischia. Netuší, že okrem formálnych povinností spojených s prevozom otcových telesných pozostatkov bude konfrontovaný aj s dcérou otcovej dobre utajenej milenkou. Posledné filmy Billyho Wildera prišli v dobe, keď americko kinematografiou „otriasal“ nástup tzv. Nového Hollywoodu. Wilderova tvorba sa z komerčnej stránky stávala čoraz stratovejšou. Jej zdanlivý dobový anachronizmus však ustál previerku časom so ctou a aj napriek údajne žánrovo neúnosnej dlžke *Nebožtíkov* (takmer dve a pol hodiny) dokáže táto komédia baviť diváka bez toho, aby znužené zíval. Lokálna DVD edícia, obsahujúca anamorfný obrazový prepis, pôvodné anglické znenie doplnené o české titulky a český dabing, neprináša žiadne bonusy. Bohužiaľ, nemá ani pôvodný dabing ČST, ale verziu vyrobenú pre HBO.

► Jaroslav Procházka

Lesný duch
(Bonton)

Sam Raimi v roku 1981 zmenil tvár moderného hororu. Legendami opradený splatter o partii mladých ľudí, ktorí v odľahlej lesnej chate vyvolajú nebezpečného démona, sa stal kultovým aj v bývalej ČSSR. Najmä zásluhou pirátskych VHS nosičov. V dobovom kontexte vynikli najmä klasické hororové ingrediencie filmu (temný les, tajomné zvuky, naturalistické masky) a až postupom času vyplávala na povrch Raimiho záľuba v ironizovaní a komediálnom, až grotesknom hyperbolizovaní násilia a doslova komiksovom stvárnení krvavých orgií. Žiaľ, v tohtoročnom remaku – na ktorom sa Raimi autorsky aj producentsky podieľal – ostala iba základná myšlienka pôvodného filmu (chata – démon) a všetko ostatné je napasované do šablón, ktoré v súčasnosti uväznili moderný mainstreamový horor v mantineloch samoúčelnej explicitnej brutality. To dáva vyniknúť nelogicky konajúcim postavám a biednym scenáristickým barličkám. Samotné DVD ponúka okrem štandardne kvalitného technického vyhotovenia (pôvodný zvuk, české titulky a dabing, anamorfný obraz) aj niekoľko bonusov. Tie divákovi priblížia okolnosti vzniku tohto remaku, ponúknu malý pohľad na jeho nedostihnú originálnu predlohu a zákulisie špeciálnych efektov.

(vedúci mediátiky SFÚ)

STRÍHAČ

strihač
Peter Harum

Po dokončení dokumentárnych filmov *Cigáni idú do volieb* v réžii Jara Vojteka a *Banický chlebiček* Romana Fábiana máme so Sahraou Karimi takmer zostrihaný dokumentárny film *Parlika*. Je to portrét bojovníčky za práva žien v Afganistane. S Jarom Vojtekom máme rozpracovaný celovečerný dokumentárny film *Tak ďaleko, tak blízko*, ktorý rozpráva o živote rodín s autistickými deťmi – od dokončenia nás delí dotočenie posledných scén. A s Rastom Borošom intenzívne strihám celovečerný hraný film *Stanko* – road movie o priateľstve a univerzálnom pute medzi dvomi ľuďmi z okraja spoločnosti.

animátorka a výtvarníčka
Daniela Krajčová

Výstavou *Asimilácia* v galérii Médium som ukončila praktickú dizertačnú prácu o židovskej histórii v troch slovenských mestách pod vedením Anny Daučíkovej na VŠVU. S výtvarníkom Otom Hudecom sme dokončili výtvarno-animačné workshopy s rómskymi deťmi v komunitných centrách na východnom Slovensku v rámci projektu Karavan. Dokončujem rotoskopiu pre animovaný dokument Viery Čákanyovej, pripravujem vlastný krátky animovaný film *Stabilita*. Pracujeme na katalógu k výstave Frejm baj Frejmi o animácii vo výtvarnom umení, ktorú bolo možné vidieť v júli v Žiline paralelne s festivalom Fest Anča.

producent a scenárista
Lubomír Slivka

Nakrúcame celovečernú rozprávku *Sedem zhavraných bratov*. Je to slovensko-česká koproducia. Koniec nakrúcania bude v auguste 2014, premiéra je naplánovaná na február 2015. Scenárista a réžia: Alice Nellis. Ďalej pokračujeme v nakrúcaní tretej časti dokumentárneho cyklu *Krížom cez vodu*, ktorý vzniká v koprodukcii s RTVS. Termín dokončenia je 15. marec 2014. Scenárista napísal Eugen Gindl, režisérom je Laco Kraus. A pripravujeme celovečerný film *On, Ona a dom*, čo je slovensko-česká koproducia. Nakrúčať sa má na jeseň 2014. Autormi scenára sú Lubomír Slivka, Marek Epstein a Karel Janák, režisérom bude Karel Janák.

PETER SOLAN

(25. 4. 1929 – 21. 9. 2013)

V septembri prišla slovenská kinematografia o jednu z najvýznamnejších osobností – režiséra Petra Solana. Tvorca filmov *Boxer a smrť*, *Prípad Barnabáš Kos*, *Kým sa skončí táto noc*, *Malá anketa*, *Slávny pes* a ďalších zomrel vo veku 84 rokov.

Eduard Grečner, režisér

Keď sa človek lúči s generačným druhom a duchovným spriaznencom, s ktorým kráčať vyše štyridsať rokov dlhú trasu filmovou dialnicou, smutná spomienka naňho teraz, keď nečakane zomrel, nemôže byť iná ako osobná. V Petrovi Solanovi odišiel svedok najzaujímavejšieho a často bolestného obdobia našej kinematografie a významný tvorca svojského rukopisu, umelecký solitér s nikým nezameniteľný.

Rozumeli sme si, hoci nikdy o tom nebola reč. Stačilo žmurknutie oka a potuteľný úsmev. Ako dvaja programoví samotári sme k sebe ťažko hla-

dali cestu. Zblížil nás Vichtov nikdy nerealizovaný filmový debut, kde som bol dramaturgom a Peter dezignovaný režisér. Film sa nenakrútil a nás očiachovali ako nepriateľov socializmu a očierňovateľov „radostnej“ skutočnosti. Všetci traja sme sa ocitli na listine podozrivých. Solan mal rád čierny humor ako ja. Obsadil ma ako „herca“ do malej scény filmu *Boxer a smrť*, s jedinou vetou, lebo som bol chudý „ako z koncentraku“, ale jeho humor bol o čosi špicatejší. Hral som tam totiž (vychýrený revizionista) predsedu komunistickej bunky koncentraku. Obsadil ma i do veselohry ako „skladateľa, ktorý má charakter“. Štiplavo sa pritom usmial.

Register Petra Solana bol obdivuhodný a veľmi rozsiahly. Nepatril do nijakej „skupiny“. Vždy a neodvratiteľne bol sám sebou a nedbal veľmi o to, čo si o tom myslí ktokoľvek. Bol zaradovaný do skupiny „racionalistov“, lebo u nás výrazy „intelektuál“ a „racionalista“ boli a sú skoro pejoratíva. Prešiel svojou trnistou cestou bez ujmy na povesti, a čo sa charakteru týka, myslím, že ho mal práve on. Obstál v tých najväčších tornádach doby, keď sa lámali charaktery. A potom? Boli sme prví (Šabatúra, Solan, Dr. Burianek a ja), ktorí sme hneď po prevrate naliehavo navrhovali a najmenej päťkrát (!) museli prepracovať text zákona o Štátnom fonde pre podporu a rozvoj slovenskej kinematografie (Koliba bola jeho súčasťou). Pre trvalé odmietanie vládami (všetkými od roku 1990!) a ministrami kultúry (všetkými od roku 1990!) zákon napokon prijal iba český parlament. Dnes je jasné, prečo tá slovenská natáhovačka.

Poetika i argumentácia precízneho tvorca Petra Solana bola iba zdantlivo racionálna. Bola hlavne dosť riskantná, lebo Solana priťahovala satira a satira bola iba trpený žánr. Bola aj silne emotívna (*Boxer a smrť*, *Slávny pes*). Mala svoje tajomstvá, dobre zrozumiteľné súčasníkom, ktorí sme jeho nárážky a inotaje (čo mu cenzúra nezbadala) chápali a zabávali sa na nich. Solanova generácia bola svojimi „rukopismi“ taká rozmanitá, že je to dnes, merané ďalšími generáciami, napodiv. Nespájala nás však poetika, ale svetonázor, ktorý mal spoločného menovateľa: presvedčenie, že to, čo má umenie mať predovšetkým, je odpor k dobovej lži a láska k pravde. V tom je potom pre tvorca záruka, že naňho nezabudnú. Taká bola aj tvorba jedného z najstarších režisérov slovenského filmu, ktorého dielo rezonuje silne ešte i dnes, možno dokonca oveľa viac ako v časoch, keď ho tvoril.

Dagmar Ditrichová, scenáristka a dramaturgička

Peter Solan vniesol do provinčného slovenského filmu európsky rozmer – inteligentný nadhľad, vtip a sebaironiu, autenticnosť a civilizmus, rešpekt k pravde života. Imponoval stálosťou svojich názorov a morálnych postojov, presnosťou postrehov, ktorými pohotovo glosoval dianie okolo seba. Jeho slovo malo nespornú váhu v alibistickom, prispôsobivom svete popolrávd a prorežimnej demagógie. Slovenská kinematografia stratila pravého aris-tokrata, presvedčivého jeho vnútornou noblesou a neokázalou dôstojnosťou. Peter bol, je aj bude

nenahraditeľný, bude nám zreteľne chýbať – ako nespochybniteľný džentlmen. Aspoň že nám ho okrem nezabudnuteľných osobných spomienok budú ešte dlho pripomínať jeho filmy – *Boxer a smrť*, *Kým sa skončí táto noc*, *Prípad Barnabáš Kos*, *Slávny pes*, *Malá anketa*...

Dušan Trančík, režisér

Peter Solan patrí medzi tých režisérov, ktorí prekročili rámec slovenskej kinematografie. O tom, že bol poctivý filmár a čestný človek, nepochybne azda nikto. Bol to džentlmen so zdvihnutou hlavou aj v najhorších dobách normalizácie. Obdivoval som jeho zdržanlivosť a tvorivú sebakontrolu – keď nemal istotu, že nájde adekvátne podmienky na realizáciu svojho diela, radšej do toho nešiel. S Petrom Solanom sa uzatvára jedna generácia filmových tvorcov, ktorá priniesla do našej kinematografie intelektuálny nadhľad.

Pavel Branko, filmový publicista

Škoda, že tu nie je. Ale je dobre, že bol. Ten aforizmus odznel na záver medailónu na počesť Tibora Vichtu pod názvom *Kým sa skončí tento film*, ktorý odkazuje na majstrovské dielo dvojice Vichta – Solan *Kým sa skončí táto noc*. Odznel z úst Petra Solana na adresu rovnako nepodkupného druhu v boji, ako bol on sám, a ťažko si predstaviť výstižnejší epitaf na jeho vlastné životné dielo. Veď v tom najpodstatnejšom – v etike tvorby a pravdy zobrazenia – vedela si tá dvojica stať za svojím takmer až urputne, bez ohľadu na prísilu moci.

Preto aj ich konečné víťazstvá neraz korunovala strata prvenstva. Film *Kým sa skončí táto noc* (1965) vyrástol na troskách scenára z roku 1957, keď bola jeho koncepcia spontánnej hereckej akcie, protikladu pevného scenára, priekopnícka. Po ôsmich rokoch zdolávania prekážok jeho vzdušný priehľad do dušíc bežných ľudí v nebezpečných podmienkach síce fascinoval hĺbkou pohľadu a suverenitou realizácie, no medzičasom si metódu stačili vyskúšať iní. Podobný osud stihol Solanov najvýznamnejší film *Boxer a smrť*, kde obraz nacizmu dostal diferencovanú ľudskú tvár, ktorej sa umelecky dalo veriť. V roku 1959 to bolo nóvum. Keď film po troch rokoch ťahaníc konečne roku 1962 vznikol, už to nebolo nóvum.

Pravda, pre Solana bolo umenie čosi bytostnejšie než súťaž o žlté tričko. Bol bojovník, a ak by sme v diele hľadali paralelu k jeho životu, je ňou väzeň

Komínek z *Boxera a smrti*, ktorý vie, že veliteľovo fair play je hra mačky s myšou, no kým je tieň šance, nevzdáva boj.

Tvorivá bilancia je, samozrejme, rozsiahlejšia, má však výrazný spoločný menovateľ – občiansky étos a hľadáčstvo, lebo, podľa jeho slov, vo chvíli, keď pôjdeme po istotách, je to naša najväčšia prehra.

V tom zmysle je jeho dielo ako celok víťazstvom. Škoda, že už nie je. Je dobre, že bol.

Jan Lukeš, filmový publicista

Moje stretnutie s Petrom Solanom sa odohrávalo po etapách, ale ako teraz zisťujem, po etapách prirodzene graduujúcich, zrkadliacich aj jeho vlastnú ľudskú a filmársku dráhu.

Etapa prvá: *Boxer a smrť* (1962). Videl som tú koncentrákovú drámu ešte v šesťdesiatych rokoch a nadchla ma – svojou etikou, apelom na divákovu morálku, pôsobivosťou boxerských scén, stupňujúcou sa dramatickosťou. Bolo to niečo iné ako začínajúca sa nová vlna: mužnosť, jednoznačnosť, vážnosť.

Etapa druhá: *Prípad Barnabáš Kos* (1964). Vládne tuhá normalizácia, sedím vo Filmovom klube v Prahe na Letnej, kino je poloprázdne a ja nemôžem veriť tomu, čo vidím na plátne. Odľudštená atmosféra zreštaurovanej totality sa zračí v príbehu kariéry trianglistu orchestra so všetkými absurdnými podrobnosťami. Nevie, či sa mám smiať tej výstižnosti, alebo plakať nad tým, kam sme sa znovu dostali.

Etapa tretia: Antonín J. Liehm, *Ostře sledované filmy* (2001). Predstavujeme v kine knihu, ktorú som editoval, nasleduje stretnutie s tými, s ktorými Liehm v šesťdesiatych rokoch svoje rozhovory urobil. Prichádza aj vysoký štíhly muž s hustými bielymi vlasmi a gratuluje ku knihe: Peter Solan. Už dlho nič nenatočil, ale vidím jeho prirodzenú autoritu medzi ostatnými, cítim jeho prajnosť a zároveň až aristokratický odstup.

Etapa štvrtá: *Zlatá šedesátá* (2009). Nesenimentálny odstup si Solan zachováva aj k svojmu dielu – a práve s ním odmieta v roku 2007 nakrúcanie svojho portrétu do nášho televízneho cyklu. Martinovi Šulíkovi sa ho podarí prehovoríť až tento rok.

Etapa piata: ... *a sekať dobrotu* (1968). V máji si púšťam Solanovu televíziu tvorbu a som opäť ohromený, okrem iného minimalizmom spracovania väzenských reminiscencií Lenky Reinerovej. Na druhý deň strávime so Solanom niekoľko hodín,

počas ktorých nám prerozpráva celý svoj život, počnúc vojnovou diskrimináciou pre židovský pôvod a končiac presvedčením, že „plus-mínus som vzhľadom na dobu prežil pomerne slušne – a filmy nechávam na iných“. Netušíme, že svoju spoved' mení zároveň ako svoj tvorivý aj ľudský testament...

Martin ma potom upozorní, že jeho terajšia strižňa je v dome, pri ktorom sa odohráva Solanova dektívka *Muž, ktorý sa nevrátil* (1959). Peter Solan sa bude vracáť už len v takýchto spomienkach – a, samozrejme, vo svojich filmoch.

Peter Michalovič, filozof a estetik

Hoci Peter Solan nežil jednoduchý život, jeho životný príbeh je obdivuhodný. Ako režisér začal tvoriť v časoch, keď Stalin a Gottwald síce už boli po smrti, ale režim, ktorý vytvorili, ešte bez problémov fungoval a drasticky ovplyvňoval kultúrny život. K erózii obľudného systému prispel svojimi filmami aj Solan. Uvedomil si, že je načase hovoriť pravdu nahlas. Aj preto nakrútil film o boxerovi, ktorý sa vzoprel hrubej sile, alebo film *Prípad Barnabáš Kos* o tom, ako moc zmenila človeka na nepoznatie k horšiemu. Solan dobre vedel, že človek sa môže myliť, lenže ak sa mylí, môže mu byť odpustené; kto však vedome klame, tomu odpustenie nebude. Preto obstál aj v nepriaznivých rokoch normalizácie. Stal sa jednou z jej obetí, bol očitým svedkom, ako normalizačná sila mnohých zlomila, aby ich po združujúcich sebakritikách omilostila.

Vedel, čo sa od neho žiada, napriek tomu to neurobil. Jeho občianske a umelecké postoje v období krátkej liberalizácie a dlhej normalizácie z neho urobili silnú morálnu autoritu. Nikomu sa neospravedlňoval, nebol zatrpknutý a po zmene režimu nežiadal okázalú rehabilitáciu. Po zmene režimu citlivo vnímal pohyby v našej kinematografii, pomáhal jej pri transformácii a neskôr bol len skromným pozorovateľom.

V posledných rokoch Peter Solan len zriedka zostupoval z Olympu medzi nás obyčajných smrteľníkov. Naposledy to bolo v auguste tohto roku. V Kine Lumière bola premiéra digitalizovanej verzie jeho filmu *Kým sa skončí táto noc*. Hoci vonku bola horúčava a mnoho ľudí bolo na dovolenkách, kino bolo plné. Po skončení projekcie sme všetci vstali a tleskali. Každý z nás vedel prečo a hlavne komu. Peter Solan je totiž pán režisér, akých bolo, je a bude vždy málo a tak to zostane naveky.

Boxer a smrť ■ FOTO: archív SFÚ

Václav Macek, filmový historik

Pre mňa zostane Peter Solan v pamäti, ako začiatkom osemdesiatych rokov sedí v kresle v dramaturgii Krátkeho filmu na Mostovej ulici a počúva môj združujúci posudok svojho nového filmu *A poobežím až na kraj sveta*. Zdalo sa mi čudné, že ani Marian Urban, ani Dežo Ursiny, ktorým som to všetko jedným dychom rozprával, nezasahujú do môjho monológu. A keď som skončil, Peter Solan vstal, predstavil sa – predtým som ho nikdy nestretol – a odišiel; vtedy som pochopil, prečo obidvaja kamaráti mlčali.

Pointou tohto nevydareného stretnutia bolo, že síce sme si ho obidvaja zapamätali, ale nikdy som nemal pocit, že by som sa preň stal pre Petra Solana nepriateľom. Dokázal byť tolerantný a veľkorysý. Možno aj preto, že jeho osud v slovenskom filme nebol vôbec jednoduchý. Bol solitérom, ktorý síce patril do uhrovej generácie, medzi autorov, ktorí prežili druhú svetovú vojnu, ale autorským na-

túrelom sa od ostatných výrazne odlišoval. Aj tým, že mu boli blízke mestské témy, aj tým, že skôr než k bednárovskej epike inklinoval ku karvašovskej dráme. Ak u jeho vrstovníkov, napríklad u Martina Hollého, objavíme aspoň minimálne väzby na dieťa Paľa Bielika, tak Solanov intelektuálny odstup a chápanie univerzálnosti umeleckého diela ho stavajú do roly zakladateľa (treba však doplniť, že jeho „predskokanom“, povedané slovami hudobnej publicistiky, bol Leopold Lahola) „estétskeho“ prúdu (o čo sa v tom čase usiloval aj Eduard Grečner). Aj preto mal tak blízko k absurdnej dráme a existencializmu (najbližší z nastupujúcej generácie mu v tomto zmysle bol Dušan Hanák).

Dielo Petra Solana je rozsiahle i rozmanité a určite by bolo bohatšie, keby nemusel v sedemdesiatych rokoch odísť z hraného filmu do krátkeho pre svoje postoje z predchádzajúcej dekády. Patrí k tomu najlepšiemu, čo slovenská kinematografia vyprodukovala. ▲

VIERA STRNISKOVÁ (30. 10. 1929 – 31. 8. 2013)

► Ladislav Lajcha (divadelný historik)

Keď porota 6. Medzinárodného televízneho festivalu v Prahe udelila Viere Strniskovej v roku 1969 cenu za najlepší herecký výkon za postavu matky v hre Júliusa Barča-Ivana **Matka**, len potvrdila zrelosť herectva tejto umelkyne. Bol to súčasne presah jej tvorby smerom do medzinárodnej umeleckej súťaže. Vďaka filmu a televízii presahovala svojím umením k širšiemu publiku.

Spočiatku kráčala v stopách svojich divadelných generačných druhov, ktorých prvé kroky viedli na univerzitu. Lenže v rokoch 1946 až 1948 začínala ako herečka v súbore Novej scény ND, v rokoch 1950 až 1951 putovala po Slovensku s Dedinským divadlom, čas do roku 1953 strávila v kolínskom divadle. Vo zvolenskom divadle, v ktorom vytvorila pestrú galériu postáv, akoby sa pripravovala na nádhernú, umelecky plodnú spoluprácu s Pavlom Hasprom v nitrianskom divadle. Vstup Viery Strniskovej do činohry Slovenského národného divadla v roku 1962 bol návratom do SND, v ktorom začínala. Jej herectvo, v ktorom sa zrelý cit snúbil s intelektom, sa zaskvelo v postavách krehkých, zraniteľných žien, akou bola jej Blanche du Bois v Pántikovej inscenácii Williamsovej hry *Električka zvaná Túžba*. Ale rovnako vedela dať silu slovenským dedinským ženám v početných postavách v divadle, televízii a vo filme. *Živý bič* (1966), v ktorom stvárnila postavu matky, bol zrejme jej umeleckým filmovým vrcholom. *Živý bič* nakrútil režisér Martin Ťapák a okrem neho Strniskovú do svojich filmov obsadili Peter Solan, Paľo Bielik, Andrej Lettrich, Ján Lacko, Otakar Krivánek, Leopold Lahola, Martin Hollý a ďalší. Z neskorších projektov vynikla napríklad v televíznej snímke Juraja Nvotu *Priateľstvá padajúceho lístia* (1998). Jej dramatickým svetom bolo po le zraneného citu, nenaplnenej túžby po dobre a pravde. Milovala prednes poézie vo zvnútornenej podobe bez afektov deklamácie.

Od roku 1959 až do roku 2003 klenula sa vo veľkom oblúku jej spolupráca s televíziou a filmom: početné televízne záznamy divadelných inscenácií a televízne filmy, ako aj významné filmové postavy zaznamenali cudné, vecné, krehké herecké umenie Viery Strniskovej. Režiséri radi využívali jej vyzretý prejav – prezentovali jej vyhranenú osobnosť.

O sebe povedala: „Upíšte sa krásne. Je to šťastie, ku ktorému sa musíte postupne priblížiť. Potom budeme žiť ešte šťastnejšie“. (M. G. Gabriel Rapoš: Upísala sa krásne. Večerník 30. 10. 1979.) Jej divadelné výtvary pohltli čas; filmové záznamy jej postáv zostávajú svedectvom jej umenia i doby, v ktorej vznikli. Nesú pečať času. Sama ako by už ani svojím mením nepatriła do tohto sveta. Odišla z neho nezbadane, tíško. Tak, ako žila a tvorila. ▲

Viera Strnisková vo filme *Ďaleko je do neba* (r. J. Lacko).
■ FOTO: archív SFÚ/Milan Kordoš

Voda, zem, hviezdy a slnko

► Rudolf Urc (filmový dramaturg a publicista)

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich každý mesiac čitateľom približuje Rudolf Urc, ktorý v rokoch 1959 až 1960 pôsobil ako dramaturg Spravodajského filmu.

Zábery z júla 1954 približujú udalosť podobnú tej, ktorá sa odohrala po šesťdesiatich rokoch. Vylial sa Dunaj. Jeho hladina dosiahla výšku 984 cm. Povodeň si vynútila evakuáciu asi 11-tisíc osôb a spôsobila škody za 100 miliónov korún. V Týždni vo filme č. 30, 31 a 33 reportéri s obdivuhodným majstrovstvom zachytili rozvodnený Dunaj, časť zatopenej Petržalky, ľudí na južnom Slovensku stavajúcich hrádze. Optimistický komentár hovoril o urýchlennom dokončení prác na poliach. *Žatva je zachránená*.

V duchu dobového sloganu „banícka čierna práca roztáča priemysel a hýbe dejinami“ patrila banícka tematika k najfrekvencovanejšiemu. Zodpovedal tomu aj dobový schematický konvolút: prostredníctvom záberov na staré zavreté bane pripomenúť *bolavú a biednu dolinu Hrona* (č. 33), potom načriť na kremnických historických grafiak s baníckymi motívami (č. 35), pri vozíkoch s uhlím v Novákoch *vyzývať k splneniu zvýšených úloh* (č. 32) a naliehať na ďalší nábor do baní. Brigádnik v Handlovej, ktorý sa rozhodol zostať natrvalo v bani, spolu s priateľmi z partie oslávil v novom byte narodenie syna, lebo *nový človek vstúpil do rodiny baníkov* (č. 29). Ako huby po daždi vyrastali v Handlovej a Prievidzi nové banícke obytné štvrte a žurnálový spiker to videl takto: *Pri raste baní rastú aj noví ľudia* (č. 33), takže zvýšil čas aj na banícku rekreáciu a turistiku pri jazere Uhorná neďaleko Smolníka (č. 34).

Z prostredia zinkových baní čerpá aj americký film *Sol' zeme*. To, že ho nakrútili tvorcovia obvinení doma z tzv. neamerickej činnosti, automaticky prekalifikovalo toto dielo na čelné miesto VIII. medzinárodného filmového festivalu v Karlových Varoch (č. 31, 32). Svojím sociálnokritickým zameraním si *Sol' zeme* zaslúžila Veľkú cenu. Nastal však problém – veľké ceny tu spravidla vyhrávali sovietske filmy. Zapracoval filmový diplomat A. M. Brousil. Porota pod jeho vedením rozhodla prvý raz udeliť Veľkú cenu ex aequo aj sovietskemu filmu *Verní priatelia* režiséra Michaila Kalatozova (tvorca neskoršej slávnej snímky *Žeravý tiahnu*). Kamera zachytila aj režiséra Jiřího Krejčíka pri preberaní ceny za film *Frona*. A ďalší „husársky“ kúsok A. M. Brousila: hoci japonský film ľavicového režiséra Jamamuru *Štvrť slnka* docestoval do Varov až po skončení festivalu, udelili mu Čestné uznanie. Bol to „fiškál“, ten náš rektor!

Aprópo – slnko. V týždenníku č. 28 ľudia uprene hľadajú na oblohu. Prvýkrát vidia zatmenie slnka. Až tí, čo sa dožijú roku 1999, ho vrah uvidia znova. Prognóza vyšla. Presne 11. augusta 1999 sme videli jeden z najkrajších prírodných úkazov. Najbližšie to bude až 7. októbra 2135. Už sa teším! ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – OKTÓBER 2013

- 5. 10. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 28/1954 a 29/1954 (repríza 6. 10. o 15.30 hod.)
- 12. 10. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 30/1954 a 31/1954 (repríza 13. 10. o 15.30 hod.)
- 19. 10. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 32/1954 a 33/1954 (repríza 20. 10. o 15.30 hod.)
- 26. 10. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 34/1954 a 35/1954 (repríza 27. 10. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V OKTÓBRI: Stará dobrá klasika aj nové filmy mladých

odporúča
filmová publicistka
Jana Žilčayová

Projekt 100 pokladám za jeden z najlepších nápadov slovenskej a českej asociácie filmových klubov, ako odprezentovať diela svetovej kinematografie naprieč časom a žánrami. Ide už o 19. ročník a je rovnako dobrý ako všetky pred ním. Mojou októbrovou voľbou bude klasika. Nielen pre jesennú nostalgiu, ale i preto, že tieto tituly sú dôležitými medzníkmi v dejinách filmu.

V roku 1939 nakrútil John Ford film *Prepadnutie*. Hovoríme o začiatkoch westernového žánru a tento film ho doslova odštartoval. Vybudoval základnú naratívnu štruktúru, typológiu postáv, vytvoril westernového hrdinu typu Johna Wayne natoľko presvedčivo, že ho ďalšie roky kopírovala väčšina westernov.

V roku 1941 vznikol *Občan Kane*. Jeho autorom bol newyorský enfant terrible Orson Welles. Príbeh nielenže má niekoľko významových rovín, ale je prelomový aj v používaní filmovej reči, respektíve v narušaní jej dovtedajších stereotypov. Tak, ako Welles drzo nabúral mýtus o americkom úspechu a moci, nabúral aj dovtedajšie používanie filmových prvkov.

Sunset Boulevard z roku 1950 patrí k línii americkej povojnovnej tvorby čiastočne ovplyvnenej realistickým smerom, ktorý bol kontrapunktom k hollywoodskym veľdielam. Karikatúrou Hollywoodu je aj príbeh starnúcej hviezdy nemého filmu a začínajúceho scenáristu. Postavy vo filme hrali reálne hviezdy vtedajšej umeleckej scény vrátane režiséra Ericha von Stroheima.

Francúzska nová vlna sa začína v roku 1959 a v tomto čase vzniká aj Resnaisov film *Hirošima, moja láska*. Vplyv na rozprávanie príbehu mal tzv. francúzsky nový román, ktorý charakterizuje nelineárne rozprávanie. Resnais to preniesol do filmu a vznikol silný dramatický a psychologický príbeh.

V októbrovej programovej štruktúre Kina Lumièere je zastúpená aj prehliadka súčasných krátkometrážnych filmov pod názvom *Pásmo krátkych filmov/Slovak Shorts I* a takisto *Pásmo krátkych filmov 1963 – 1968*. Môžete porovnávať.

Pásmo študentských filmov *Kobylky II*, spoločný projekt VŠMU a Continental filmu, konečne vytvára verejný priestor pre študentskú tvorbu. Vzhľadom na dlhé roky, keď sa na Slovensku nakrúcalo málo, je to potenciálny začiatok, ako oživiť vzťah diváka k národnej kinematografii v celom jej kontexte a, naopak, ako vytvoriť pre tvorcov konkurenčné prostredie, ktoré prirodzene vyselektuje kvalitnejšie diela.

Hirošima, moja láska • ASFK

KINO LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

Kino Lumièere – Kino Slovenského filmového ústavu / Špitálska 4, Bratislava

► www.navstevnik.sk ► www.aic.sk/kinolumiere

PROGRAM

► 1. 10.

Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (18.00, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (19.00, K2)
Jasmínové slzy, r. W. Allen, USA, 2013, 98' (D) (20.15, K1)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (20.30, K2)

► 2. 10.

Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (18.00, K1)
Môj pes Killer, r. M. Fornay, SR/ČR, 2013, 90' (18.30, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.15, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.30, K2)

► 3. 10.

Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.00, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (18.20, K1)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (19.30, K2)
Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (20.30, K1)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (21.00, K2)

► 4. 10.

Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (18.00, K1)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (18.30, K2)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (20.15, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.30, K1)

► 5. 10.

Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (18.15, K1)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (18.30, K2)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (20.15, K2)
Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (20.30, K1)

► 6. 10.

Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (18.00, K1)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (18.15, K2)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (20.15, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.30, K1)

► 7. 10.

Křik, r. J. Jirěš, ČSSR, 1963, 77' (18.00, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (18.15, K1)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (20.00, K2)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (D) (20.30, K1)

► 8. 10.

Mičanie Lorny, r. J. - P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2008, 106' (18.00, K2)
Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (18.30, K1)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.30, K1)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (29.15, K2)

► 9. 10.

Snehulička: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
+ **Sneh**, r. I. Šebestová, SR, 2013, 18' (D) (18.00, K1)
Mičanie Lorny, r. J. - P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2008, 106' (18.30, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.15, K1)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (20.30, K2)

► 10. 10.

Prepadnutie, r. J. Ford, USA, 1939, 91' • Filmový kabinet – len pre frekventantov (18.00, K2)
Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (18.15, K1)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (20.30, K1)

► 11. 10.

Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (18.15, K1)
Prepadnutie, r. J. Ford, USA, 1939, 91' (18.30, K2)
Donšajni, r. J. Menzel, ČR, 2013, 102' (D) (20.15, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (20.30, K2)

► 12. 10.

Mičanie Lorny, r. J. - P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2008, 106' (18.15, K2)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (18.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (20.15, K2)
Donšajni, r. J. Menzel, ČR, 2013, 102' (D) (20.30, K1)

► 13. 10.

Mičanie Lorny, r. J. - P. Dardenne, L. Dardenne, Bel./Fran./Tal., 2008, 106' (18.00, K2)
Kandidát, r. J. Karásek, SR/ČR, 2013, 90' (D) (18.30, K1)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (20.15, K2)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (20.30, K1)

► 14. 10.

Hanáč, Havetta, Jakubisko, pásmo študentských filmov, r. D. Hanák, E. Havetta, J. Jakubisko, ČSSR, 102' (18.00, K2)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (18.30, K1)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (20.00, K2)
Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (20.30, K1)

► 15. 10.

Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (18.15, K2)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (18.30, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.15, K2)
Kandidát, r. J. Karásek, SR/ČR, 2013, 90' (D) (20.30, K1)

► 16. 10.

Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.15, K2)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 88'
+ **Mesiac**, r. O. Rudavský, 2012, SR, 10' (D) (18.30, K1)
Zbheovia a pútnici, r. J. Jakubisko, ČSSR, 1968, 102' (20.00, K2)
Peter Gabriel New Blood, r. B. Leach, VB, 2011, 103' (D) (20.30, K1)

► 17. 10.

Život na zámku, r. J.-P. Rappeneau, Fran., 1966, 89' (18.00, K2)
Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (18.30, K1)
Ars Poetica: Mlyn a kríž, r. L. Majewski, Poľ./Švéd., 2011, 85' (20.00, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.30, K1)

► 18. 10.

Věra 68, r. O. Sommerová, ČR, 2012, 90' (v) (18.00, K2)
Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (18.15, K1)
Ars Poetica: Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (20.00, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.15, K1)

► 19. 10.

Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (18.00, K1)
Věra 68, r. O. Sommerová, ČR, 2012, 90' (v) (18.30, K2)
Zamatoví teroristi, r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (20.15, K2)
Ars Poetica: Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (20.45, K1)

- 20. 10.
Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (18.00, K1)
Zamatový teroristi, r. P. Pekaričik, I. Ostrochovský, P. Kerekes, SR/ČR/Chor., 2013, 87' (v) (18.30, K2)
Věra 68, r. O. Sommerová, ČR, 2012, 90' (v) (20.15, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.30, K2)
- 21. 10.
Donšajni, r. J. Menzel, ČR, 2013, 102' (D) (18.15, K1)
Krátke filmy: Pásmo krátkých filmov 1963 - 68, ČSSR, 1963, 81' (18.30, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.15, K1)
Slečinky z Rochefortu, r. J. Demy, Fran., 1967, 120' (20.30, K2)
- 22. 10.
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.30, K2)
Pásmo krátkých filmov/Slovak Shorts I, SR, 2011 - 2013, 68' (D) (19.00, K1)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (20.15, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.30, K2)
- 23. - 27. 10.
Filmový festival inakosti • www.ffi.sk
- 24. 10.
Občan Kane, r. O. Welles, USA, 1941, 114' • Filmový kabinet
 - len pre frekvenciantov (18.00, K2)
- 28. 10.
Tri dcéry, r. Š. Uher, ČSSR, 1967, 94' (D) (18.15, K1)
Cesta hlbokým lesem, r. Š. Skalický, ČSSR, 1963, 95' (18.30, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.00, K1)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (20.30, K2)
- 29. 10.
Kobylky II, pásmo študentských filmov VŠMU, SR, 90' (D) (18.00, K1)
Benjamin, r. M. Deville, Fran., 1968, 98' (18.30, K2)
Post tenebras lux, r. C. Reygadas, Fran./Hol./Mex./VB, 2012, 120' (D) (20.00, K1)
Občan Kane, r. O. Welles, USA, 1941, 114' (20.30, K2)
- 30. 10.
Post tenebras lux, r. C. Reygadas, Fran./Hol./Mex./VB, 2012, 120' (D) (18.15, K1)
Pásmo krátkých filmov/Slovak Shorts I, SR, 2011 - 2013, 68' (v) (18.30, K2)
Tristana, r. L. Buñuel, Špan./Tal./Fran., 1970, 91' (20.00, K2)
Led Zeppelin: Celebration Day, r. D. Carruthers, VB, 2012, 124' (D) (20.30, K1)
- 31. 10.
Post tenebras lux, r. C. Reygadas, Fran./Hol./Mex./VB, 2012, 120' (D) (18.00, K1)
Pán výtvarník, r. O. Těpcov, ZSSR, 1988, 103' (18.15, K2)
Sunset Boulevard, r. B. Wilder, USA, 1950, 115' (D) (20.15, K1)
Pásmo krátkých filmov/Slovak Shorts I, SR, 2011 - 2013, 68' (v) (20.30, K2)

► (ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

pozn.: Všetky filmy sú premietané z 35 mm kópií, okrem projekcií s označením:
 (D) - digitálne projekcie
 (v) - blu-ray projekcie

Digitalizáciu kinosály 1 Kina Lumière
 finančne podporil Audiovizuálny fond

OKTÓBER 2013

3. 10. 1923 **Anton Vyskočil** – vedúci výroby
 (zomrel 15. 11. 2004)
11. 10. 1953 **Vítázoslav Kubička** – hudobný skladateľ
13. 10. 1923 **Mikuláš Ladizinský** – herec
 (zomrel 3. 5. 1987)
21. 10. 1938 **Dušan Brodanský** – umelecký maskér
24. 10. 1933 **Ján Kohút** – kameraman
 (zomrel 20. 2. 2001)
28. 10. 1938 **Mária Inczeová** – asistentka strihu
28. 10. 1943 **Július Matula** – režisér
31. 10. 1928 **Juraj Kubánka** – choreograf, tanečník

zdroj: Kalendár filmových výročí 2013 • Interná
 publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)

► zostavila **Renáta Šmatláková**

MEDIA Desk Slovensko informuje...

Európska komisia urobila prvý praktický krok, ktorým odštartovala proces spojenia programov MEDIA, Kultúra a MEDIA Mundus pod spoločnú hlavičku Kreatívna Európa. Súčasťou tohto procesu je i zlúčenie existujúcich kancelárií Kultúrny kontaktný bod a MEDIA Desk Slovensko do kancelárie Creative Europe Desk Slovensko. Program Kreatívna Európa i kancelária Creative Europe Desk Slovensko začnú oficiálne pôsobiť od 1. januára 2014. V polovici septembra sa na ministerstve kultúry uskutočnilo spoločné stretnutie zástupcov ministerstva (Anton Škreko, generálny riaditeľ sekcie médií, audiovízie a autorského práva, Juraj Sedmák, riaditeľ odboru multilaterálnej spolupráce), Slovenského filmového ústavu (Peter Dubecký, generálny riaditeľ) a vedúcich existujúcich kancelárií (Zuzana Duchová, KKB, Vladimír Štric, MEDIA Desk); cieľom stretnutia bolo určiť organizáciu, ktorá bude kanceláriu Creative Europe Desk od januára 2014 hostiť. Bude ňou (na základe všeobecnej zhody) Slovenský filmový ústav. Programy samotné si aj v rámci programu Creative Europe zachovávajú svoj názov, rovnako ostanú do veľkej miery zachované možnosti podpory pre subjekty pôsobiace v sektore kultúry a kreatívneho priemyslu.

► vs

DOK.Incubator pomáha dokumentárnym filmom do sveta

Bratislava bola od 9. do 15. septembra miestom nevídanej koncentrácie ľudí zásadných pre európsky dokument. Pomôcť ôsmim vybraným filmovým projektom (vrátane jedného slovenského – *Okhwan*, *Mission Impossible* Marka Mackoviča) a podeliť sa o svoje know-how so slovenskými profesionálmi prišli okrem iných prestížni distribútori Peter Jäger (Autlook), Stefan Kloos (Rise and Shine) či Irena Taskovski (Taskovski Films), špičkoví strihači Claudio Hughes (film *Stranded*, víťaz IDFA 2007) či Per K. Kirkegaard (film *Armadillo*, víťaz Týždňa kritiky v Cannes 2010), ale i riaditeľ festivalu DOK Leipzig Claas Danielsen. Zámerom workshopu DOK.Incu-

bator, ktorého časť sa už po druhý raz uskutočnila na Slovensku, je pomôcť dokumentom vyťažiť z potenciálu témy maximum aj so zreteľom na jeho budúce fungovanie na medzinárodnom distribučnom trhu. Minuloročné projekty tento cieľ dosiahli – dostali sa na zásadné dokumentárne festivaly DOK Leipzig, CPH:DOX, Nyon, Hot Docs či IDFA, pričom najúspešnejší vyhral festival v Sundance. Slovenskí profesionáli mali výnimočnú príležitosť diskutovať s viacerými lektormi o meniacich sa podmienkach distribučného trhu, o tom, ako zaujať festival či sales agenta, ale mohli sa aj stretnúť napríklad so šéfkou dokumentárnej produkcie v HBO.

► Tereza Šimíková (DOK.Incubator)

Aktuálne uzávierky

23. októbra je termín uzávierky na podanie prihlášok projektov na 11. Berlinale Co-Production Market, ktorý sa bude konať 9. až 11. februára 2014 počas MFF Berlinale. Podujatie sa koná paralelne s filmovým trhom European Film Market.

31. októbra je termín uzávierky na prihlásenie hotových filmov do predvýberu festivalu Berlinale (6. – 16. február 2014).

► jar

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

Televízia českých a slovenských filmov Slovenské pondelky 2013

7. október 2013

20.00 ► **Zakázané uvoľnenie**, r. J. Lihosit, 1986, 81 min.
 22.00 ► **Štvorylka**, r. J. Medved', K. Krška, 1955, 90 min.

14. október 2013

20.00 ► **Príbehy z lepšej spoločnosti 1.** až 3. diel,
 r. J. Balík, 1969, 85 min.
 22.00 ► **Prerušená pieseň**, r. N. Konstantinovič Sanišvili,
 1960, 99 min.

21. október 2013

20.00 ► **Príbehy z lepšej spoločnosti 4.** až 7. diel,
 r. J. Balík, 1969, 109 min.
 22.00 ► **Hľadači svetla**, r. M. Horňák, 1971, 74 min.

28. október 2013

20.00 ► **Čertova stena**, r. V. Wasserman, 1948, 100 min.
 22.00 ► **Dovidenia v pekle, priatelia**, r. J. Jakubisko,
 1970, 81 min.

Zmena programu vyhradená!

► Devätnásť ročník medzinárodnej prehliadky filmu, televízie a videa Febiofest Bratislava, ktorý organizovala Asociácia slovenských filmových klubov, sa dostal medzi štyri podujatia nominované na Cenu Poľského filmového inštitútu v kategórii zahraničné podujatie. Cenu napokon počas filmového festivalu v Gdyni (9. – 14. septembra) získali organizátori 10. ročníka festivalu nového poľského filmu Filmland Polen.

► Film *Voices* režiséra Petra Bebjaka získal cenu na prestížnom filmovom festivale tanečných filmov IMZ dancescreen 2013 (12. – 15. septembra) v San Franciscu. Festivalová porota mu udelila hlavnú cenu v kategórii najlepší tanečný film nad 15 minút.

► Pripravovaný krátkometrážny film *Tiché izby* režisérky a scenáristky Kataríny Complovej vzniká aj s pomocou jeho budúcich divákov, a to vďaka crowdfundingovej kampani na portáli Indiego.

► Priestor súčasnej kultúry A4 v Bratislave začal novú sezónu Kína inak v zdigitalizovanej sále. Diváci si tak môžu vychutnať zaujímavé filmy vo vysokom rozlíšení HD, s päťkanálovým zvukom a na veľkom plátne.

► Európska filmová akadémia zverejnila užší výber 46 filmov, ktoré dostanú šancu uchádzať sa o Európske filmové ceny. Do tohto výberu sa dostal aj druhý film Miry Fornay *Môj pes Killer*. Nominácie budú vyhlásené 9. novembra.

► Do českej kinodistribúcie sa 19. septembra dostala kolekcia piatich súčasných slovenských filmov, ktoré patria k tomu najvýraznejšiemu z tunajšej tvorby. Sú to tituly *Môj pes Killer* Miry Fornay, *Ďakujem, dobre* Mátyása Priklera, *Kauza Cervanová* Roberta Kirchhoffa, *Krehká identita* Zuzany Piusi a *Nový život* Adama Olhu.

► jar

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► SEPTEMBER 2013

PUBLIKÁCIE

1. Eva Filová: *Eros, sexus, gender v slovenskom filme* (SFÚ, Bratislava)
2. Cinepur č. 88/2013 (Sdružení přátel Cinepuru, Praha)
3. Jean-Luc Godard: *Příběh(y)* filmu (Camera obscura, Příbram)

AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. 2-DVD 6x Dežo Ursiny (SFÚ, Bratislava)
2. DVD *Muž, ktorý luže/Eden a potom* (SFÚ, Bratislava)
3. DVD 3x Martin Hollý (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumière ponúkajú v októbri tieto akcie:

- 1. Ak si v predajni Klapka.sk a v Kine Lumière kúpite októbrové číslo Film.sk, dostanete gratis DVD 322 (r. D. Hanák).
- 2. V predajni si môžete zakúpiť plagát z kultového filmu *Kým sa skončí táto noc* režiséra Petra Solana. Plagát je k dispozícii v limitovanej sérii 5 kusov.
- 3. Ak v predajni nakúpite tovar v hodnote nad 30 eur, dostanete dva voľné lístky do Kina Lumière, kde je pre vás pol hodinu pred prvým predstavením otvorená aj pobočka našej predajne Klapka.sk.

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► AUGUST 2013

1. *Jasmínine slzy* (r. Woody Allen, USA, 2013, Magic Box Slovakia)
2. *Liberace!* (r. Steven Soderbergh, USA, 2013, Magic Box Slovakia)
3. *Nerada ruší* (r. Henrik Ruben Genz, Dánsko, 2012, ASFK)
4. *Kauza Cervanová* (r. Robert Kirchhoff, SR/ČR, 2012, ASFK)
5. *Rozkoš v oblakoch* (r. Pedro Almodóvar, Španielsko, 2013, Continental Film)

100
2013

PROJEKT

ASOCIÁCIA SLOVENSKÝCH FILMOVÝCH KLUBOV UVÁDZA NAJVÄČŠIU

PUTOVNOU PREHLIADKU FILMOV NA SLOVENSKU

OD KLASIKY PO SÚČASNÉ TRENDY

od 5. septembra

V KINÁCH A FILMOVÝCH KLUBOCH / www.asfk.sk

Bratislava - Kino Lumière, Kino Mladost, FK Igric, Artkino za Zrkadlom, kino Nostalgia, **Banská Bystrica** - FK v Múzeu SNP, **Bytča** - FK Bytča, **Brezno** - kino Mostár, **Handlová** - FK Rebel, **Hlohovec** - kino Úsmev, **Humenné** - Kinoklub Fajr, **Kežmarok** - FK Iskra, **Košice** - kino Úsmev, **Kremnica** - FK kino Akropola, **Levice** - FK Otáznik, **Levoča** - FK kino Úsmev, **Lučenec** - FK Európa, **Malacky** - FK MCK, **Martin** - FK Alternativa, **Michalovce** - kino Centrum, **Modra** - FK "K4", **Námestovo** - FK pri MSKP Námestovo, **Nitra** - FK Tatra, **Nové Mesto n. Váhom** - FK kino Považan, **Nové zámky** - FK kino Mier, **Pezinok** - FK Kultúrne centrum, **Piešťany** - FK Fontána, **Prešov** - FK Pocity, **Prievidza** - FK '93, **Púchov** - FK pri DK Púchov, **Rimavská Sobota** - FK kino Orbis, **Sabinov** - kino Torysa, **Senica** - FK kino Mladost, **Sereď** - FK kino Nova, **Stupava** - kino X, **Spíšská Nová Ves** - FK Kino Mier, **Snina** - kino Centrum, **Šaľa** - FK Šaľa, **Trenčín** - Artkino Metro, **Trnava** - FK Naoko, **Trstená** - FK Cinema, **Turzovka** - FK Ypsilon, **Vrāble** - kino Tatra, **Zlaté Moravce** - kino Tekov, **Žilina** - FK KC Stanica Žilina - Zárčie, multikíná CINEMAX

1: **Big Lebowski**

Ethan Coen / Joel Coen / USA / Veľká Británia / 1996

2: **Hirošima, moja láska**

Alan Resnais / Francúzsko / Japonsko / 1959

4: **Mesiac**

Orlando Rubery / Španielsko / 2012

3: **Lore**

Carl Theodor Dreyer / Dánsko / 1968

4: **Pena dní**

Michel Gondry / Francúzsko / Belgicko / 2002

5: **Pieta**

Kim Ki-duk / Južná Kórea / 2012

6: **Post Tenebras Lux**

Carlos Regalado / Mexiko / Francúzsko / SRN / Holandsko / 2012

7: **Snehulienka: Iný príbeh**

Patric Berger / Španielsko / Francúzsko / 2012

4: **Sneh**

Jana Sedláčková / SRN / 2012

8: **Sunset Boulevard**

Billy Wilder / USA / 1950

9: **Vtedy na Západe**

Sergio Leone / Taliansko / USA / 1968

10: **Zázrak**

Juraj Jakubčík / SRN / 2012

x: **Nymfomanka**

Lars von Trier / Dánsko / SRN / Francúzsko /

Belgicko / Veľká Británia / 2012

Belgicko / Veľká Británia / 2012

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

www.asfk.sk

A POBEŽÍM AŽ NA KRAJ SVETA

PREDAJ MESAČNÍKA FILM, S.K.: knižkoprečtná / Bratislava ► **Kľapka.sk** – predajňa SFÚ (Grösslingová 4-3) ► **Arforum** (Kozia 20) ► **Martinus** (Obchodná 2-6) ► **Benelini Modu** - Svet knihy (Obchodná 4) ► **Prospero** – predajňa DÚ (Jakubovo nám. 12) ► **vätanica IŠMM** (Svradova 2) zlitava ► **Arforum** (Bottova 2) ► **siet knihkupectiev Panta Rhei** (Bratislava, Trnava, Pešťany, Trenčín, Zilina, Martin, Nitra, Nové Zámky, Prievidza, Banská Bystrica, Zvolen, Michalovce, Košice, Pešov, Komárno, Dunajská Streda) **filmové kluby** ► **Kino Lumiere Bratislava** – kino SFÚ (Špitálska 4) ► **FK** – Kino Junior Levice ► **FK** – Kino Strojár Martin ► **FK** – Kino Fontána Pešťany ► **FK** – Povazská Bystrica ► **FK** – Nakoč Trnava

50 ROKOV
SLOVENSKÉHO
KINEMATOGRAFU
NEMŤE
FILM
1963 - 2013

ISSN 1335-8286
10
9 771335 828003

FILM, S.K. JE EVIDOVANÝ: MŤ SR PODB. E.V. & EV 9147/08